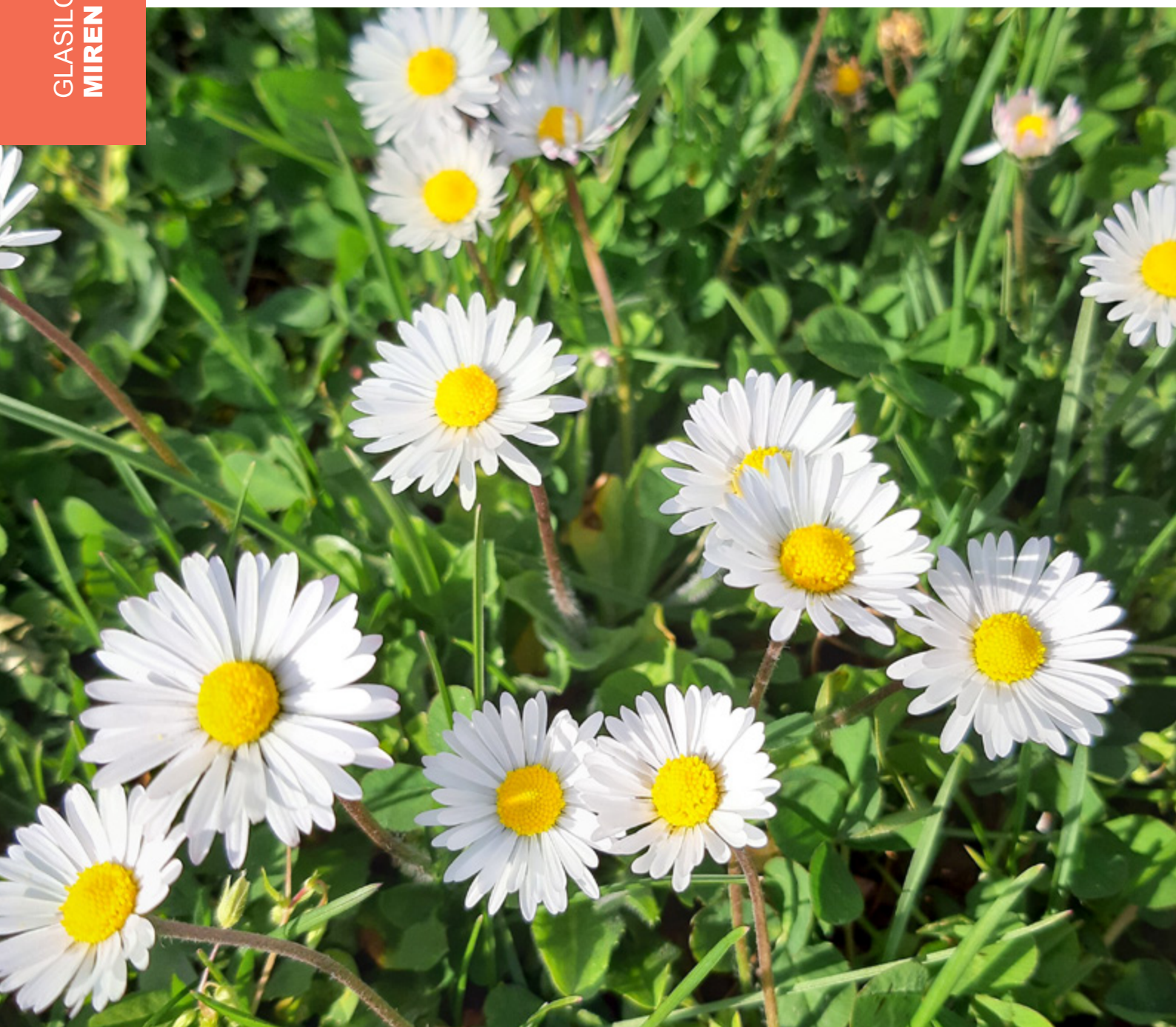

Pomladni **GLASOVI**

MAREC 2026

ŠPORT

Razsvetljava na
nogometnem igrišču

ZDRAVJE

zVEM

PREDSTAVLJAMO

Igor Rusjan s. p.

Vrtičkanje se plača

Odločitve sprejemamo vsak dan. Ne mislim samo na tiste velike, ki ti spremenijo življenje, ampak zlasti na vsakodnevno odločanje. To so drobni premisleki, ki lahko v majhnih korakih naredijo življenje prijetnejše. Ali pa nas potisnejo v morje nezadovoljstva, slabe vesti, krivde.

Pomlad je čas dela na vrtu oz. njivi. Kmetje, ki se preživljajo s prodajo poljščin, so že davno premislili, kaj bodo sadili, sejali na svoja polja. Imajo potrebno mehanizacijo, poznajo trg in njihove odločitve imajo poleg vremena veliko težo. To so velike odločitve.

Vrtičkarji pa imamo več časa, da premislimo o naših potrebah po zelenjavi. Pridelovanje bo potekalo na manjših površinah. Odločiti se je treba, kako bomo pridelovali: naravno (brez umetnih gnojil in s čim manj fitofarmaceutskimi sredstvi) in tvegali, da bo pridelek skromnejši – ali pa se bomo posluževali mnogih preparatov in zelo verjetno dosegli višji donos. Danes dajemo vrtičkarji prednost prvemu, saj želimo vedeti, kaj jemo. Vedemo se varčno, uporabljamo zastirko, saj tako izhlapi manj vode – torej je potrebnega manj namakanja.

Nekateri ljudje trdijo, da se ne plača saditi, da pravzaprav več vložiš v zemljo, kot pa dobiš zelenjave za na krožnik. Poleg tega pravijo, da je tudi zrak že zapacan in ni nič več ekološkega. Morda res. Sama nisem nikoli računala, koliko me stanejo semena, gnoj, voda, koliko časa porabim za delo na vrtu. Meni je v veselje gledati, kako rastline vzklijejo in rastejo. Zrak je res onesnažen, tudi za dihanje, pa vseeno dihamo, kajne. Sama v zemljo ne dajem kemikalij, ki bi motile hormonski sistem ali se kot strupi nalagale v telesu. Ne vem pa, če je zelenjava s trgovske police res rasla v zemlji ali, morda bolj verjetno, v posebni raztopini, kjer je glavno besedo imela kemija.

Obdelovanje še tako majhnega koščka zemlje se plača. Zagotovo nekaj pridelamo. In če nastopi kriza, imamo nekaj pridelka, s katerim vsaj nekaj časa preživimo, nismo lačni. Poleg tega prenesemo znanje o preživetju na naslednje rodove. Da bodo znali biti samooskrbni, če bo potrebno, ali pa le za lastno veselje.

Podatki SURS kažejo, da Slovenija že dolgo ni več samooskrbna. Primanjkuje nam krompirja, medu, sadja, mesa, žita, zelenjave ... Kaj vsebujejo živila, ki prihajajo od drugod, ne vemo natančno. Spomnimo se samo pred nedavnim odpoklica medu, pa kislih kumaric, česna. Marsikatero sadje je »obdelano«, da traja dlje – in sledijo odpoklici. Upam, da sledite Zvezi potrošnikov Slovenije, ki javlja odpoklice živil in tudi drugih proizvodov, in drugim javnim obvestilom o zdravi hrani.

Zato še vedno trdim, da vrtičkarsko delo z zemljo človeka sprost in poveže z naravo. Seveda, dokler nam zdravje to dopušča in ta opravila zmoremo.

Želim vam prijetno pomlad, veliko veselja v naravi, ki vsakogar tako blagodejno sprejme in zdravi dušo.

Marta Pavlin, urednica

Glasilo Občine Miren - Kostanjevica

Izdajatelj: **Občina Miren - Kostanjevica**; e-naslov: **glasilo.omk@siol.net**; odgovorna oseba izdajatelja: **Mauricij Humar**, župan; odgovorna urednica: **Marta Pavlin**; uredniški odbor: **Sonja Cijan, Nataša Kolenc, Tanja Čermelj, Katarina Spacal, Karla Žniderčič, Nina Petejan, Špela Sušanj**; lektoriranje: **Marta Pavlin**; oblikovanje in prelom: **Studio Alpe.cc**

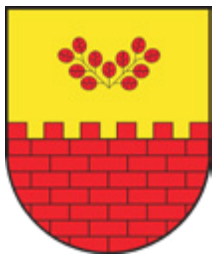
Naklada: **1.900 izvodov**; tisk: **Grafika Soča**; fotografija na naslovnici: **Sonja Cijan**

Glasilo prejmejo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Glasilo je vpisano v Razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2168.

Naslednja številka izide **konec junija 2026**.

Prispevke za poletno številko glasila nam lahko **pošljete do 15. maja 2026** na elektronski naslov: **glasilo.omk@siol.net**. Uredništvo si pridržuje pravico, da prispevke primerno priredi za tisk tako po obsegu kot izrazu. Prispevkov z nezakonito, žaljivo, zavajajočo, sporno ali moralno neprimerno vsebino ne objavljamo. Fotografije naj bodo v formatu .jpg, .psd ali .tif v velikosti najmanj 3 MPix (vsaj 300 dpi ali več) in poslane kot priponka (ne v besedilu). Besedilo in fotografije morajo biti opremljeni z imenom avtorja.

Občina

**Miren –
Kostanjevica**

Spoštovani,

Ljudje smo kot letni časi, barvitost narave nosimo v srcih, njeno muhavost pa v glavah. Ko se zima počasi poslavlja in nad Krasom zasije prva pomladna svetloba, se zdi, kot da tudi naša skupnost zadirja z novo energijo. Za nami je mesec, v katerem se kultura razcveti kot pomlad. Ob kulturnem prazniku so društva s sodelovanjem in z gledališko igro znova dokazala, da kultura živi tam, kjer jo ljudje negujemo in delimo. A kultura ima svoje mesto tudi na Cerju. Ob razstavi »29 mesecev bojov ob Soči« smo se zazrli v zgodovino, ki ne sme zbledeti. Spomnili smo se bolečine prve svetovne vojne, a tudi poguma in upanja. Ob 90-letnici rojstva Antona Klančiča smo se poklonili človeku, ki je s petjem, zborovodstvom in ustvarjanjem zaznamoval naš prostor in našo kulturo. Njegova glasbena zapuščina ostaja kot tih, a trajen odmev predanosti tej kulturi in tej skupnosti, s podporo pri izdaji pesmarice pa smo se tudi kot občina hvaležno poklonili tem izjemnim dosežkom.

Tako kot pomlad obnavlja naravo, si tudi mi prizadevamo, da bi znanje in povezovanje obnavljalo naš prostor. Na javnem razpisu Ministrstva za vzgojo in izobraževanje smo pridobili skoraj dva milijona evrov za tretjo fazo prizidave in obnove Osnovne šole Miren. To je naložba v znanje, v naše otroke in v prihodnost skupnosti. Ob pomembnih vlaganjih v izobraževalne ustanove pa nadaljujemo z ustvarjanjem prostorov, ki krepijo povezanost naše skupnosti. Izbran je bil namreč izvajalec del za projekt »Oživimo podeželje, povežimo lokalno skupnost« za ureditev srečevališča na Vojščici. Takšni projekti niso le prostorske izboljšave, temveč priložnost, da se ljudje srečujemo, sodelujemo in krepimo občutek skupnosti.

Pomembni koraki pa potekajo tudi na področju prometne infrastrukture. Rekonstrukcija ceste Miren–Opatje selo se počasi bliža koncu. Vsak meter nove infrastrukture pomeni večjo varnost, boljšo dostopnost in jasen signal, da naš prostor živi in se razvija. Urejanje prostora nadaljujemo tudi na Cerju. Tam trenutno poteka investicija – ureditev južnega dela območja okrog Pomnika miru. Uredili bomo parkirišča in zeleni del ter tako še dostojneje oblikovali prostor spomina in spoštovanja. Cerje ni le razgledna točka, je simbol.

Izgradnja optičnega omrežja po kraškem delu občine je v zaključnih fazah, v Biljah pa so dela v začetni fazi. Uresničitev gradnje so prebivalci teh območij dolgo pričakovali, saj hitra in zanesljiva povezava danes pomeni enakovrednost

– tako za delo kot za učenje in vsakdanje življenje. To je tihi temelj sodobne skupnosti, predvsem pa ključen pogoj za skupen razvoj. Po posameznih krajevnih skupnostih potekajo tudi manjše investicije, ki jih usklajujemo s predsedniki krajevnih skupnosti. Prav ti manjši, premišljeni koraki pogosto prinesejo večjo kakovost bivanja – urejene poti, prenovljene prostore, varnejša igrišča.

Posebno simboliko je letos nosil dogodek Cvetovi življenja – Lipe za novorojenčke, saj mineva deset let od prve podarjene lipe. Lipa je drevo skupnosti, zavetja in slovenstva. Tako kot raste drevo, raste tudi naša občina – z vsakim novim življenjem.

Naše kraje vsako leto poživi tudi pustni čas. Letos smo rajali ob Biljenski mlaki, kjer so maske pričarale živahno in igrivo vzdušje. Člani Turističnega društva Cerje iz Opatjega sela so z izvirno masko postali sozmagovalci letošnjega šempeškega pustnega spreveda, v Kostanjevici na Krasu pa je potekalo tudi tradicionalno večerno rajanje. V kulturni dvorani so maske rajale do jutra in še enkrat dokazale, da znamo stopiti skupaj, se veseliti in ohranjati tradicijo.

Vse te zgodbe o kulturi, znanju, infrastrukturi, naravi, tradiciji in sodelovanju – so zgodbe o rasti. In prav rast je tisto, kar nas pelje skozi to posebno in rastoče leto. Negujmo dobro, gradimo na čvrstih temeljih in ostanimo mirni v tej krasni skupnosti.

Mauricij Humar

Mauricij Humar

Spoštovane občanke, spoštovani občani,

velika noč je praznik, ki nas povezuje. Naj nas praznični dnevi opominjo na pomen miru, solidarnosti in časa, ki ga namenimo drug drugemu.

Želim vam lepe in blagoslovljene velikonočne praznike. Naj jih napolnijo mir, veselje in prijetni trenutki v krogu vaših najbližjih.

Razpis sofinanciranja nakupa in vgradnje malih komunalnih čistilnih naprav

Občina Miren - Kostanjevica vsako leto objavi Javni razpis za sofinanciranje nakupa in vgradnje malih komunalnih čistilnih naprav v občini.

Predmet razpisa je sofinanciranje nakupa in vgradnje malih komunalnih čistilnih naprav velikosti do 50 PE. Letos je objava razpisa predvidena za konec marca, rok za oddajo vlog pa bo konec avgusta. Višina sredstev za leto 2026 znaša 22.000,00 EUR.

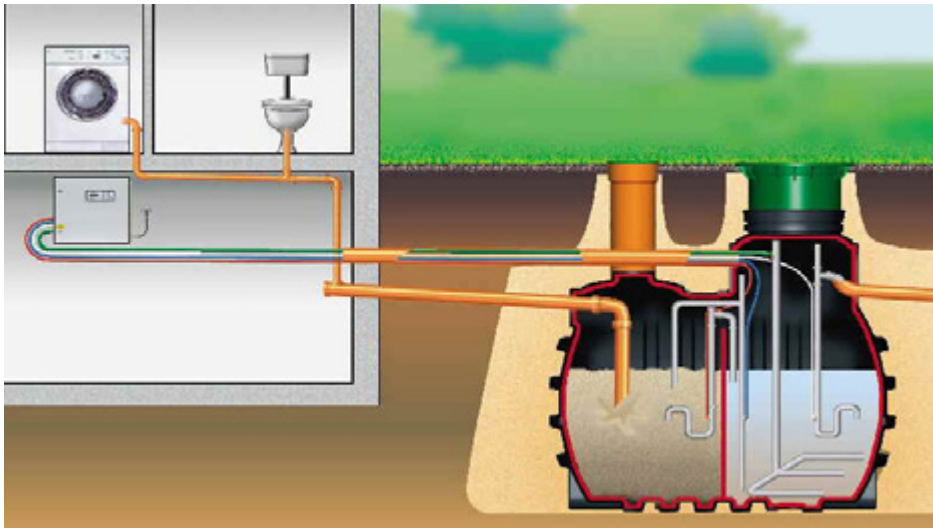
Upravičeni stroški so stroški nakupa in vgradnje (montaže, prvega zagona) male komunalne čistilne naprave brez DDV.

Višina pomoči znaša 50 % upravičenih stroškov oziroma največ 1.700 EUR za en stanovanjski objekt.

Če se vgrajuje ena mala komunalna čistilna naprava za več stanovanjskih objektov oz. enega ali več večstanovanjskih objektov, ki so v lasti različnih upravičencev, znaša višina pomoči do 50 % upravičenih stroškov za vse upravičence skupaj, in sicer:

- za 2–3 objekte oz. stanovanja največ 2.000 EUR
- za 4–5 objektov oz. stanovanj največ 2.300 EUR
- za 6 ali več objektov oz. stanovanj največ 3.200 EUR

Investitorje velja opozoriti, da je potrebno izvajalca javne službe odvajanja in čiščenja odpadne vode v občini (podjetje Vodovodi in kanalizacija, d. d., Nova Gorica) pisno obvestiti o začetku obratovanja male komunalne čistilne naprave najpozneje 15 dni po začetku njenega obratovanja in mu dostaviti vso potrebno dokumentacijo v skladu s predpisi. V treh do devetih mesecih po začetku obratovanja male komunalne čistilne naprave mora investitor opraviti prve meritve naprave ter poročilo in analizi izvid teh meritev dostaviti izvajalcu javne službe odvajanja odpadnih voda.

Na podlagi pravočasnega obvestila izvajalca o začetku obratovanja in ustreznih prvih meritev naprave izda izvajalec potrdilo, ki je ena od obveznih prilog vloge za sofinanciranje.

Besedilo javnega razpisa in podrobnejše informacije o postopku bodo objavljene na spletni strani občine do konca marca.

Občinska uprava

ZamenjajOkna.SI

okna - vrata - senčila - komarniki

Novost v ponudbi:
ALU ograje

Al-mex d.o.o. Miren 5 i
Že 30 let le najboljše iz domače občine.

051 394 366 05 39 54 004

info@al-mex.si

Aluminij in PVC

že 30 let!

Nadaljevanje gradnje šole, zamenjava oken, in vrtec v Opatjem selu

Občina Miren - Kostanjevica je bila uspešna na razpisu Ministrstva za vzgojo in izobraževanje za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnih šolah. Za tretjo fazo izgradnje Osnovne šole Miren bo prejela skoraj dva milijona evrov državnih sredstev.

Tretja faza zajema izgradnjo približno 1.200 kvadratnih metrov novih površin. Nov prizidek bo povezal telovadnico in obstoječi del šole. V pritličju bodo učilnice za prvo triado in povezovalni prostori, v nadstropju pa specializirane učilnice za predmetni pouk.

Skupna vrednost investicije znaša nekaj več kot 3 milijone evrov, občina pa je pridobila tudi 380.000 evrov sredstev Eko sklada. Začetek gradnje je predviden junija, zaključek del pa v enem letu.

Poleg večjih investicij občina vlaga tudi v adaptacijo in vzdrževalna dela. Tako se je v lanskem letu na Osnovni šoli Miren izvedla ena večjih investicij – uspešno so zamenjali strešna okna na starem delu šole. Investicija je skupno znašala 23.000 evrov.

Zamenjava strešnih oken je prinesla boljšo toplotno izolacijo, več naravne svetlobe in boljše prezračevanje prostorov.

Občina je ob koncu leta 2025 prejela zaključeno projektno dokumentacijo in gradbeno dovoljenje za vrtec Opatje selo, kar pomeni, da je vse pripravljeno za prijavo na razpis, na katerem bi pridobili potrebna državna sredstva za začetek prenove.

Občina z investicijami nadaljuje skrb za kakovostno in varno šolsko infrastrukturo.

Občinska uprava
Foto: arhiv občine

Drugi sklop urejanja državne ceste Miren–Opatje selo

V februarju je Direkcija za infrastrukturo podpisala pogodbo z Ministrstvom za infrastrukturo in s podjetjem Kolektor CPG, d. o. o., ki je izvajalec del, za drugi sklop del na državni cesti Miren–Opatje selo R3-614/1047. Drugi sklop zajema cesto od zbirnega centra v Mirnu do predzadnje serpentine pod Cerjem. Pričetek del je načrtovan v pomladnih mesecih.

Tretji sklop bo zajemal cesto od križišča za »h Grabcu« v Mirnu do zbirnega centra, kjer se bo po celotni dolžini dodalo tudi pločnik, ki ga bo sofinancirala občina.

Tretji sklop vključuje cesto od spomenika pred Opatjim selom do ovinka pri vrtcu Opatje selo, kjer bo prav tako cesta opremljena s pločnikom. V tem delu ceste bo istočasno urejena tudi kanalizacija.

Občinska uprava
Foto: arhiv občine

V spomin Konradu Marušiču

Najboljši del človekovega življenja so njegova mala, brezimna, nepozabljena dela dobre in ljubezni.
(W. Wordsworth)

Na pragu pomladi, na svoj rojstni dan, nas je zadnjič pozdravil Konrad Marušič, za prijatelje Kojo. Ne v uniformi vojaka 1. svetovne vojne, kot smo ga bili najpogostejše vajeni, ko je v vlogi vodnika obiskovalcem Občine Miren - Kostanjevica na doživet način približeval zgodbe ljudi na »zahodnem robu«, obdobje 1. svetovne vojne, pomen Primorske in težke preizkušnje naroda na poti do lastne države med zgodovinskimi zbirkami v Pomniku braniteljem Slovenske zemlje na Cerju, niti ne v športnih oblačilih, ko je med ostalinami soške fronte in naravnimi kraškimi pojavi vodil udeležence številnih tradicionalnih pohodov po Poteh miru na Krasu, radovedne družine, šolarje in upokojece, ki so obiskali jamo Pečinka ali muzeja Opajske tradicije in 1. svetovne vojne v Opatjem selu ter navdušeni odkrivali pomen bičarstva za naše kraje v časih, ko še ni bilo traktorjev. Tudi ne razigrano in glasno, kot v obdobjih pripravljanih del za Prvomajsko prireditev ali Opajski pust.

Pozdravil nas je tiho, na daljavo in tako kot je živel, pokončno. V zadnjih mesecih boja z zahrbtno bolezi se je umaknil in doma počakal, da se izteče njegov čas. Nam pa pustil spomin na odločnega in krepkega moža in sodelavca, ki je kot eden glavnih stebrov soustvarjal življenje lokalne skupnosti ter aktivno podpiral razvoj turizma v Občini Miren - Kostanjevica in destinaciji Miren Kras.

Zgodb, ki jih je dolga leta sam, kasneje v sodelovanju z občino in s fundacijo Poti miru ter v zadnjem obdobju skupaj z ekipo Javnega zavoda Miren Kras na izvirne načine vključeval v turistično ponudbo širše regije, ni samo poznal, veliko jih je sam (do)živel, še več soustvaril. Najprej kot podpredsednik, nato dolgoletni predsednik TD Cerje, ki mu je posvetil ves preostanek časa po dosledno opravljenem dopoldanskem rednem delu spremljevalca otrok s posebnimi potrebami v podjetju Uniplan d.o.o.

Poznal je vsak kotiček kraškega dela občine, bil je živi leksikon letnic in dogodkov, povezanih z vojnami na Krasu ter zgodbami vojakov na soški fronti, ki so ostale trajno zapisane v kamnih, jamah, kavernah, grobovih na območju bojišča. Sooblikoval je zbirko 1. svetovne vojne iz najdenih osebnih predmetov vojakov in orožja. Z občino in Fundacijo Poti miru je postavil vsebino Jame Pečinka.

Poslovil se je v letu obeležitve 20. obletnice ustanovitve društva TD Cerje, a njegov prispevek skupnosti ostaja tudi brez tega mejnika trajno zapisan v lokalni skupnosti, v okolju, predvsem pa v srcih ljudi, ki smo imeli priložnost deliti z njim odmerjen čas skupne poti.

Javni zavod Miren Kras
Foto: arhiv avtorjev

In memoriam: Matejka Maver Pregelj

Spominjamo se dneva, ko je prvič prestopila prag občinske hiše. Vstopila je z vedrino, ki je napolnila prostor, z navdušenjem, ki je nalezljivo prebujalo zagon tudi v drugih, in s predanostjo, ki je že od začetka napovedovala, da bo svoje delo opravljala vestno in predano.

S seboj je prinesla znanje in razumevanje na področjih, ki skupnost povezujejo na najbolj neposreden in človeški način. Znala je prisluhniti, povezovati, iskati poti tam, kjer so se zdele neprehodne. Njena beseda je bila topla, njen pogled spodbuden, njena prisotnost pa pomirjujoča. A usoda je ubrala svojo pot, ne meneč se za njene načrte, cilje in sanje. Bolezen je tiho, a vztrajno terjala svoj davek. V nas je dolgo živelo upanje, da se bo vrnila med nas – pozdravljena,

nasmejana in pripravljena na nove izzive. Namesto izpolnitve teh tihih želja pa nas je dosegla boleča resničnost. Bolezen nam jo je vzela. Za zmeraj.

Ob tej izgubi ostajajo praznina, žalost in hvaležnost. Hvaležnost, da smo jo smeli poznati, z njo sodelovati in deliti skupne poti. Pogrešamo njeno milino, njeno vero v dobro, njene iskrive nasmehe.

Draga sodelavka, ostajaš v naših mislih in srcih – kot svetel spomin in tih navdih o dragocenosti življenja.

Občinska uprava
Foto: osebni arhiv

Prenova mrliške vežice v Orehovljah

Namen prenove mrliške vežice v Orehovljah je bil zagotoviti primernejše in dostojnejše pogoje za slovo od pokojnih. Obstoječi objekt je bil zaradi starosti in dotrajanosti potreben posodobitve, zato se je občina odločila za ureditev notranjosti in okolice.

Prenova je vključevala izboljšanje notranjega prostora, ureditev dostopa za starejše in gibalno ovirane ter posodobitev osnovne infrastrukture. Prav tako je bila prizidana tudi klančina za gibalno ovirane, ki omogoča dostop do novega dela pokopališča do žarnega zidu. Projekt prenove je bil izveden v skupni višini okrog petnajst tisoč evrov.

Občinska uprava
Foto: arhiv občine

Dolgotrajna oskrba in pravica do pomoči in postrežbe

Vsaka sprememba sistemske podporne zakonodaje pri uveljavljanju pravic za invalide predstavlja potres – tektonske premike – podira stare poti in vzpostavlja nove. Če smo v tem trenutku stopili korak nazaj, si moramo prizadevati, da bomo v novem sistemu stopili dva koraka naprej.

S 1. decembrom 2025 so se začele uveljavljati pravice na osnovi Zakona o dolgotrajni oskrbi. Ena od pomembnih pravic, to je pomoč in postrežba, se je iz okvirja Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju prestavila na področje Zakona o celostni oskrbi in v tej povezavi pristojnosti Centrov za socialno delo.

Te pravice je zakonodajalec iz pravic za pokojninsko in invalidsko zavarovanje prestavil v okvir socialnih transferjev, ki jih določa Zakon o dolgotrajni oskrbi. Žal pa ta transformacija prinaša dodatne težave, ki so posledica vzpostavljanja novih postopkov, formiranja novih strokovnih timov. Iluzorno bi bilo pričakovati, da prehod iz enega sistema v drugega ne bi minil brez procesnih napak, ki izvirajo tako pri izvajalcih kot tudi pri nevednih uporabnikih teh storitev.

Pred kratkim je **Simon Maljevac** – minister Ministrstva za solidarno prihodnost, izpostavil, da predstavlja vzpostavitev novega sistema velik izziv tako za izvajalce tega sistema kot tudi za neposredne uporabnike.

Ena od anomalij transformacije v nov sistem predstavlja dejstvo, da je čez noč izpuhtela pravica do pomoči in postrežbe s ciljem ohranjanja preostale delovne zmožnosti za gibalno ovirane invalide. V novem sistemu ta pravica ne obstaja več. V starem sistemu pod okriljem ZPIZ za slepe in slabovidne pa ta pravica ostaja. Nevladne organizacije ne podpiramo diskriminacije, ki je bila uveljavljena v tem primeru.

Sodelavci, ki v okviru projekta OPMI izvajamo program informacijske pisarne pri uveljavljanju pravic iz ZPIZ nimamo nobene uradne razlage, zakaj je ta pravica ugasnila.

Sam minister za dolgotrajno prihodnost je pozval, da nevladne organizacije kot tudi posamezniki odigramo pomembno vlogo pri izboljšanju novega sistema.

Časovnica uveljavljanja pravic po Zakonu

Časovnica uveljavljanja pravic po Zakonu o dolgotrajni oskrbi (Ur. l. RS 84/2023 in 112/2024 v nadaljevanju: ZDOsk-1):

- 1. januar 2024 – oskrbovalec družinskega člana
- 1. julij 2025 – dolgotrajna oskrba na domu in dodatni pravici: e-oskrba in storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti (SKOS)
- 1. julij 2025 uvedba prispevka za dolgotrajno oskrbo
- 1. december 2025 – dolgotrajna oskrba v instituciji, dnevna dolgotrajna oskrba, denarni prejemek in nadomestna oskrba (oskrbovalec družinskega člana)

Vstop v sistem dolgotrajne oskrbe

Preden vstopate v sistem dolgotrajne oskrbe, je potrebno s socialnimi delavci CSD analizirati, kaj je v konkretnem primeru za uporabnika najbolj primerno, to je ohraniti obstoječe pravice iz ZPIZ ali preiti na nov sistem celostne oskrbe. Pri prehodu na nov sistem, žal, stare pravice iz naslova pomoči in postrežbe ugasnejo. Vrnitev pod okrilje ZPIZ ni več mogoča. Zato je v konkretnih primerih potrebno pretehtati, kaj prehod na nov sistem posamezniku prinaša in kaj odnaša

Kaj obsega dolgotrajna oskrba

Dolgotrajna oskrba združuje ukrepe, storitve in aktivnosti namenjene osebam, ki so zaradi posledic bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju ali trajno odvisne od pomoči drugih oseb pri:

- opravljanju osnovnih vsakodnevnih opravil: prehranjevanje, pitje, oblačenje, gibanje ...
- opravljanju podpornih dnevnih opravil: gospodinjstva opravila, nakup živil in življenjskih potrebščin, priprava hrane, spremstvo ...
- opravljenih zdravstvenih nege vezane na osnovna dnevna opravila: spremljanje zdravstvenega stanja uporabnika, nadzor nad zdravili ...

mag. Valter Adamič, vodja info pisarne pri Občini Miren - Kostanjevica

Biljenska mlaka v pustnem ritmu

Biljenci tudi letos ostajamo zvesti naši tradiciji in kulturni dediščini. Naše pustovanje že od samega začetka črpa navdih iz zgodb, ki so oblikovale Bilje – spominov na staro Frnažo, kjer so naši nonoti služili kruh kot »blatarji«, in na trdo, a ponosno delo prednikov. Lani smo se spominjali trgatev na Biljenskih gričih, letos pa smo se posvetili posebnemu naravnemu kotičku – Biljenski mlaki.

Biljenska mlaka, nekdanji glinokop, kjer so naši nonoti kopali glino za potrebe opekarne, je skozi desetletja postala pomembno zatočišče številnih rastlinskih in živalskih vrst. Iz prostora, ki je bil nekoč namenjen delu in preživetju, je nastal pravi mali ekosistem, kjer narava še danes živi v svojem ritmu – med trsjem se skrivajo želve sklednice, ob vodi regljajo žabe, nad gladino pa brenčijo žuželke.

Prav to zgodbo smo letos oživili v naši pustni povorki. Otroci so se preobrazili v igrive želvice, odrasli v bilke – rastline,

ki uspevajo ob vodi in dajejo mlaki nje-
no prepoznavno podobo. Med nami so
poskakovale žabice, sprehajali so se
ribiči, nagajali sta dve muhi, posebno
mesto pa je imel želvi kralj s svojim
zvestim čuvajem. Na vozu je kraljevala
velika želva sklednica – simbol življenja,
vztrajnosti in prihodnosti mlake.

Z masko nismo želeli le popestriti
pustnega dogajanja, temveč tudi opozori-
titi na pomen ohranjanja naravne dediš-
čine, ki jo imamo dobesedno na doma-
čem pragu. Biljenska mlaka ni le vodna
površina, temveč del naše zgodovine in

identitete – dokaz, da lahko iz človeko-
vega dela zraste nekaj, kar narava vza-
me za svoje.

Malo blatni, malo mokri, predvsem pa
zelo glasni in ponosni smo tudi letos po-
kazali, da znamo stopiti skupaj ter skozi
smeh, ustvarjalnost in skupinsko delo
ohranjati zgodbe našega kraja. In prav
to je tisto, kar daje našim pustnim povor-
kam poseben čar.

Hvala vsem, ki s svojo ustvarjalnostjo,
delom in dobro voljo ohranjate tradicijo
našega kraja. Iskrena zahvala pa tudi
vsem posameznikom in podjetjem, ki
nas vsako leto podprejo – da lahko naše
ideje zaživijo, naši vozovi zapeljejo, naši
pustarji pa ostanejo dobre volje in polnih
trebuškov.

*Društvo žena Bilje
Foto: Alan Podgornik*

Kostanjski pust 2026

Na deževno valentinovo soboto se je v Kostanjevici na Krasu odvijalo tradicionalno pustovanje.

Že v zgodnjih jutranjih urah so se na pot pobiranja pusta podale številne maske – tako veliki kot mali pustarji. Udeležba je bila kljub napovedi slabega vremena letos zelo številčna. Sprehajali so se ob spremljavi treh harmonik, saksofona, trobente in kitare ter tako v vsako hišo prinesli dobro voljo, pokramljali in se malo okrepčali.

Za glavne obroke so, kot vedno, poskrbele vaške gospodinjice. Kljub neusmiljenim padavinam – kakršnih v Kostanjevici na pustno soboto ne pomnimo – so pustarji vztrajali do konca in obiskali vse hiše v vasi.

Vsi premočeni so se ob koncu združili na večerji, nato pa je sledil tradicionalni pustni ples, ki je letos ponovno potekal v dvorani Kulturnega doma. Plesišče je ogrevala skupina Nočni skok.

Na pustni ples so prihajale maske iz vseh bližnjih in daljnih vasi, dvorana se je hitro polnila in plesišče je bilo nabito polno. Kot vsako leto je potekalo tudi tekmovanje mask – tako skupinskih, pri katerih je bila letos konkurenca zelo številčna, kot tudi posameznih. Podeljene so bile tudi nagrade za skupinske in posamične maske.

Skupinske maske

1. mesto: Vojščički turbo baloni
2. mesto: Oblaki Vojščica
3. mesto: Ice out Mexico
4. mesto: AperolSpritz

Posamične maske

1. mesto: Luciferji
2. mesto: Kuščarji
3. mesto: Kerstin Nona

Vsem obiskovalcem se zahvaljujemo za številčno udeležbo in odlično pustno vzdušje, prav tako vsem tradicionalnim in novim sponzorjem za sodelovanje in prispevek, da se naš pust ohranja.

Do naslednjega leta ...

*Besedilo in foto: Lara Umek,
ŠKTD Fajti hrib*

Opajske Idrickowce pregnale zimo

Opajski pust je tudi letos trajal cele tri tedne.

Opajci so se odeli v več odtenkov zelene. Predstavitev maske po vasi je pregnala dež in tako pripravila nedeljsko rajanje v Gorici v soncu. Sovodenjski pust je Idrickowcam nadel kolajno za 4. mesto, medtem ko so v Šempetru s tednom zamika pometli s konkurenco in prinesli domov plaketo za prvo mesto.

Zdaj lahko pomlad mirno vstopi v naše kraje, žijo, pust!

Špela Sušanj

Foto Metka Pangos, Primorski dnevnik

Z vzdrževanjem kulturne pokrajine na Krasu za večjo požarno varnost

Gozdni požari na kraškem površju so v veliki meri posledica podnebnih sprememb, kar dokazujejo številne študije.

Zaradi podnebnih sprememb se spreminja tudi naravni požarni režim, zato lahko dosedanje strategije gašenja požarov in upravljanja s pokrajino postanejo vse manj učinkovite. To zahteva nove blažilne in/ali prilagoditvene pristope. Podnebne spremembe se na obravnavanem območju kažejo z naraščanjem povprečnih temperatur in daljšimi sušnimi obdobji, kar pa terja ukrepe za boljše gospodarjenje z gozdovi in preprečevanje gozdnih požarov v dolgoročni perspektivi. Med možnimi dolgoročnimi ukrepi, ki zagotavljajo uspešnejši boj proti požarom, je tudi vzdrževanje in obnavljanje kulturne pokrajine na Krasu. Slednja je tesno povezana s kmetijstvom.

Da bi bolje razumeli konkretne izzive, s katerimi je povezano upravljanje kulturne pokrajine na Krasu, smo v okviru projekta Karst Firewall 5.0 s polnim naslovom Inovativno ekosistemsko zasnovano prilagajanje podnebnim spremembam na Krasu – spodbujanje požarno odporne gmajne s podporo industrije 5.0. slovenski projektni partnerji Občina Miren - Kostanjevica, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU in Kulturno izobraževalno društvo Pina organizirali delavnico z naslovom Kulturna pokrajina za požarno odporen Kras – kako naprej? Delavnica je potekala konec januarja v dvorani Pomnika braniteljem slovenske zemlje na Cerju.

Na delavnici smo skušali vzpostaviti skupni prostor za dialog med lokalnimi prebivalci, kmeti, stroko, institucijami in drugimi ključnimi deležniki od lokalne do državne ravni. Odziv na vabilo je bil nad pričakovanji, saj se je dogodka udeležilo okrog 40 udeleženk in udeležencev.

Delavnica projekta Karst Firewall 5.0

V uvodnem delu dogodka je o projektu in dosedanjih rezultatih spregovoril njegov vodja **Massimiliano Granceri Bradaschia**, z Istituta Universitario di Architettura di Venezia iz Benetk (Univerzitetni inštitut za arhitekturo v Benetkah). Sledile so tri tematske predstavitve. **Tina Gerbec** iz Občine Miren - Kostanjevica je predstavila pilotne aktivnosti, ki jih v okviru projekta izvaja občina. Poudarila je pomembnost nakupa opreme za civilno zaščito oziroma gasilce ter financiranje čiščenja zarasti in nakupa ograj za pašnike. **Mateja Breg Valjavec** in **Mateja Geršič** z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU sta predstavila tri elemente kulturne pokrajine na Krasu: suhozide, delane vrtače in kraške pašnike ter njihovo vlogo v vzpostavljanju požarno odporne pokrajine.

O teh treh pokrajinskih elementih je v drugem delu delavnice potekala tudi razprava med deležniki v treh skupinah. Udeleženke in udeleženci so imeli

priložnost spregovoriti o svojih pogledih na tematiko, se odzvati na sogovornike in na koncu sooblikovati predloge ukrepov. Na dogodku zbrane informacije in predlogi bodo podlaga za pripravo strokovnih smernic za nadaljnje projektne aktivnosti in podporo lokalnim procesom upravljanja prostora. Glavni namen pa je krepitev požarne odpornosti Krasa z obnovo in aktivno rabo kulturne pokrajine. Dogodek so organizirale in povezovalе sodelavke Kulturno-izobraževalnega društva Pina iz Kopra.

Aleš Rosa

Foto: Kulturno izobraževalno društvo Pina

Občina
Miren-Kostanjevica

ZRC SAZU

Predstavitev projekta Starejši za starejše

Na kratko želim predstaviti program »Starejši za starejše«, ki deluje v naši občini pod okriljem Zveze društev upokojencev Slovenije.

V Občini Miren - Kostanjevica deluje v okviru dveh društev: na območju Mirna in Orehovelj v DU Miren, na območju goriškega dela Krasa od Opatjega sela do Vojščiце in Lipe pa pod okriljem DU Kostanjevica. Upokojenci, ki smo se vključili v prostovoljstvo, želimo z našim delom pomagati osamljenim in starejšim ljudem na domu, da bi se počutili vključeni v skupnost.

Program je namenjen:

- obisku starejših nad 69 let na domu v lokalnem okolju,
- druženju in ugotavljanju potreb po pomoči v vsakodnevnih potrebah,
- organizaciji laične prostovoljske in strokovne pomoči za pomoči potrebne,
- prizadevanju za krepitev civilne družbe pri sprejemanju odločitev, ki zadevajo starejše občane,
- ozaveščanju javnosti in spreminjanju javnega mnenja o starejših.

Naše vodilo: Danes jaz pomagam tebi, jutri bo kdo mlajši pomagal meni.

Zakaj biti vključen v program?

- Večina starejših si želi preživeti starost v domačem okolju, kjer je s primerno podporo in toplino lažje.
- Prostovoljstvo krepi občutek vrednosti in aktivnega staranja, hkrati pa nas bogati z novimi izkušnjami.
- Z vsakim obiskom in medsebojno pomočjo se krepijo prijateljske vezi in občutek, da nismo sami.

Prostovoljci na obisku pri osebah z vprašalnikom ugotavljamo morebitno potrebo po pomoči, kakovost življenja starejših občanov, osebno počutje in želje ali potrebe posameznika, smo pozorni na pobude in predloge, ki nam jih starejši občani zaupajo. Tako pridobljene predloge posredujemo skupnosti in mogoče se od tega tudi kaj izvede.

Izobraževanje prostovoljcev

Prostovoljci se za naše delo vsako leto izobražujemo in seznanjamo z novostmi in spremembami, ki se navezujejo na starejše občane.

V zadnjih letih smo omejeni z delovanjem zaradi nepridobivanja informacij s strani občine. Problem je Zakon o varstvu osebnih podatkov. Pozivam vse, ki bi se radi vključili v ta program in ste starejši nad 69 let, da pokličete za območje:

DU Miren: Gordana Vičič,
telefon 031 683 267

DU Kostanjevica: Estera Rijavec,
telefon 030459016

Tatjana Frančeškin,
telefon 031 811 284

Vabim tudi vse, ki bi bili pripravljeni pristopiti k delu prostovoljstva, da pokličete na objavljene kontakte.

Estera Rijavec

Kje so tiste stezice, ki so včasih bile

Leta 2022 je našo občino prizadel katastrofalni požar, ki je popolnoma spremenil podobo hriba nad Mirnom. Od prej razkošnega večinoma borovega gozda so ostali samo še pokonci stoječi ostanki ožganih dreves.

Kljub vsej tej katastrofi so elementi kulturne krajine, kot so suhozidi, steze, jarki in drugi ostanki iz prve svetovne vojne, večinoma preživeli. Potem so prišli gozdarji, ki so s težko strojno mehanizacijo izredno kruto posegli v ta od požara že tako prizadet prostor. Brez občutka za to, kar se je nahajalo na tem prostoru, so opravili svoje delo in pustili za sabo razdejanje, ne da bi elemente kulturne krajine prizadete zaradi njihovega dela spet postavili na svoje mesto.

Mirenci, še posebno iz spodnjega dela Mirna, pa tudi drugi ljudje, ki so prihajali na naš teritorij, so steze po hribu redno uporabljali za hojo, tek pa tudi kolesarjenje. Vse te aktivnosti so bile po sečnji okrnjene. Zato smo se krajani odločili, da bomo staro stezo, ki je bila v uporabi že pred izgradnjo ceste Miren–Opatje

selo, obnovili. To stezo so uporabljali tudi Kraševci, ko so hodili po opravkih v dolino.

V januarju in februarju smo **Radovan Štanta, Vojko Marušič, Drago Perdec, Branko Pavlin in Roman Malič** v štirih sobotah od Kamnarije (kamnolom pri ekološkem otoku v Mirnu) do Grabčjega hriba počistili traso steze, tako da je sedaj prehodna in pripravljena za sprejem pohodnikov, ki gredo na Cerje ali v kakšno drugo smer.

Pri tem se lepo zahvaljujem Krajevni skupnosti Miren in predsedniku **Tomažu Batističu** za podporo v naših prizadevanjih za ponovno oživetev te stare steze. Hvala.

Besedilo in foto: Roman Malič

Samostojni podjetnik Igor Rusjan iz Mirna

V naši rubriki smo predstavili že številna podjetja v naši občini, obračamo pa se tudi na samostojne podjetnike. Tokrat smo se pogovarjali z Igorjem Rusjanom iz Mirna.

Samostojni podjetniki praviloma ne zaposlujejo veliko delavcev. Najbrž se boste strinjali z mano, da so v sodobnem hitrem življenju nepogrešljivi. Prav oni so tisti, ki razmeroma hitro opravijo storitev, ki je za vsakodnevno življenje pomembna, celo nujna.

Igor Rusjan se je pokončanem šolanju za električarja najprej zaposlil na Elektro Primorska, saj je bil njihov štipe-dist. V tem okolju se je naučil mnogih zadev s področja visoke napetosti, ki je zahtevno področje. Sledila so leta dela v Cicibanu, kjer je bil zaposlen kot vzdrževalec strojev, nazadnje pa je kot elektroinštalater delal v Finalu Nova Gorica.

Začetni koraki

Za samostojno pot se je težko odločiti brez premisleka. Ugodne morajo biti okoliščine, poznan trg in potrebe ljudi. Tako je Igor nekaj časa delal pri očetu in tudi opravljal elektroinštalaterska dela v sosednji Italiji. Imel je skupinico delavcev, s katerimi so pridno opravljali svoje delo. Radi so jih imeli, saj so delo opravili korektno, v zahtevanem roku in dobro. Toda tudi tam se je začejala kriza in ugotovil je, da mora na drugačno samostojno pot v domačem okolju. Svojim delavcem je pomagal do novih služb, sam pa se je usmeril na novo področje.

Proizvodna lesenega ogrođja za stole

Leta 2002 se je odločil za popolnoma samostojno pot in se opredelil kot samostojni podjetnik. V prostorih nekdanjega Iztoka je dobil prostor, kjer je začel s proizvodnjo lesenih stolov.

Potrebno je bilo nabaviti ustrezne stroje, za kar je moral vzeti kredit. Na novi poti so bila potrebna dodatna izobraževanja, da je lahko delo steklo, kot je treba.

Posel je stekel s polizdelki, to je z izdelavo lesenega ogrođja za stole. Lesene dele po potrebi rezkajo, brusijo ali obdelajo tako, kot zahteva od njih kupec/naročnik. Te polizdelke proda drugim podjetjem, ki stole bodisi tapecirajo ali pobarvajo ali lakirajo – in prodajo. Dokončane stole se prodaja v Sloveniji in

tujini (v Franciji, na Nizozemskem, Kanadi ...).

Stoje je treba vzdrževati, da delajo čim bolje in čim dlje. In serviser stane, pa še čakati ga je treba, da pride, ko ima čas. K sreči servisiranje opravi Igor Rusjan kar sam, saj se je tega dela navadil že v minulih letih.

Elektro storitve

Kljub novi poslovni poti se ni odrekel storitvam v zvezi z električnimi inštalacijami. Električna je v vsakem domu in sodobnega življenja si brez elektrike ne moremo več zamišljati. Zato je tudi povpraševanje po teh storitvah stalno.

Igor pravi, da veliko dela za Občino Renče - Vogrsko, kjer je bil kot specialist za prenovo električnih inštalacij poklican, da opravi obnovo inštalacij in luči v telovadnici v Renčah, v kotlarski dvorani, razsvetljavo na umetnem igrišču; je elektro vzdrževalec za šolo v Renčah in še kje. Marsikatero obnovo napravi tudi za domačo občino, ko ga pokličejo. Na primer je vzdrževalec električnih inštalacij v OŠ Miren. Ugotavlja namreč, da hišniki ne smejo več opravljati teh del, kot so morda nekoč.

Odzove se tudi na klic domačinov, da obnove, popravi in vzdržuje električno napeljavo po hišah in stanovanjih. Tako tudi zamenja stare varovalke z avtomatskimi, zamenja enofazni števec z

dvofaznim ob sodelovanju z Elektro Primorska (ki upravlja na našem območju z električnim omrežjem).

Na kaj naj bomo pozorni pri inštalacijah

Danes je električni tok dražji, kot je bil nekoč. Spomnimo samo na nov način obračunavanja elektrike. Igor trdi, da velik tok porabijo toplotna črpalka, steklokeramični in indukcijski kuhalnik, pečica, bojler, sušilni stroj, električni radiatorji, pralni stroj, nekaj manj pa klima in hladilnik. Potrebe po elektriki so se zelo

povečale prav zaradi sodobnih naprav. Priporoča, da se ne vključi preveč strojev naenkrat, saj verjetno vse inštalacije niso nove in primerne za tako veliko obremenitev, kot bi jo danes želeli imeti.

Vselej je na prvem mestu pomembno, da je električna inštalacija pravilno napeljana. Ni vseeno, kakšna je kakovost vgrajenega materiala. Električne inštalacije je treba obnavljati, da so varne. Danes se šteje, da je življenjska doba inštalacij 50 let, če so bile te strokovno dobro napeljane.

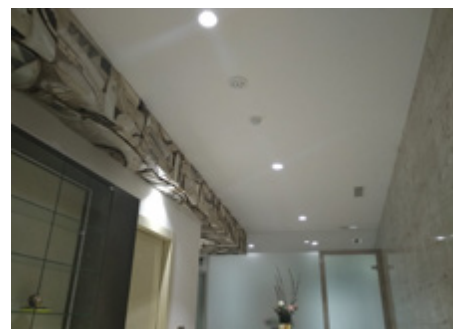
Občanom priporoča, da če niso strokovnjaki za električne inštalacije, naj le-teh ne popravljajo sami. Marsikdaj je videl, kako so nekateri po domače spajali (»štukali«) žice, kar je lahko smrtno nevarno. Zaradi takega nestrokovnega spoja lahko pride do požara, česar si nihče ne želi. Nekoč so ljudje sami »popravljali« varovalke (kjer niso avtomatske), ko so pregorele. Dodali so »močnejšo« žičko, češ da bo bolj držalo. A tudi to je nevarno, saj so varovalke zaščita za človeka in napravo, uniči se lahko celoten vod inštalacije do varovalke.

Mentorstvo

Igor Rusjan se zaveda, kako pomembno je mentorstvo tistim, ki se poklica električarja šele učijo. Zato je mnoga leta sprejemal dijake te usmeritve. Da bi se jim še bolj približal, se je vključil v dodatno pedagoško-andragoško izobraževanje. Šolajočim je pokazal, kako se dela, jim predajal drobna mojstrska znanja, dodatne skrivnosti dobrega dela električarja, opozarjal na težave, jih spodbujal k učenju. Vse z namenom, da bi postali odlični strokovnjaki za svoje področje, kajti elektrika je v vsakem domu. In biti mora varna za vse udeležence.

Kako naprej

Igor ima zares rad svoje delo. Na daleč se spogleduje z upokojitvijo. Ena od njegovih velikih želj je, da bi kdo nadaljeval njegovo delo. Morda bo za to delo poprijel sin, saj pridno sodeluje tako pri izdelavi lesenih ogrodij za stole kot pri delu z elektriko.

Sicer pa poudarja, kako pomembni so danes dobri odnosi v kolektivu. V njegovem podjetju je zaposlenih vključno z njim šest delavcev, ki se med sabo dobro razumejo. Če kaj ne gre v pravo smer, se mirno pogovorijo in najdejo skupno rešitev.

Igorja poznamo v vasi in ga prav radi pokličemo, ko smo v zagati z elektriko. Želim mu veliko uspešnega dela in odličnega naslednika v svojem podjetju.

Marta Pavlin

Foto: osebni arhiv Igorja Rusjana

Sodeluj v nagradni igri

Osvoji 40 €!

Vsak teden bomo v AMZS centrih Šempeter pri Gorici, Ajdovščina in Vipava ter društvu Gas Vrtejba izžrebali srečneža in mu podarili

AMZS darilno kartico s 40 €.

Kako do nagrade?

- 1 Obišči AMZS Šempeter pri Gorici, Ajdovščina, Vipava ali društvo Gas Vrtejba
- 2 Opravi nakup blaga ali storitev
- 3 Izpolni nagradni kupon

+ Decembra 2026 DODATNO ŽREBANJE za:

- 1 X** počitnice v termah za 4 osebe (4 dni)
- 5 X** AMZS praktični paket

*amzs.si/osvoji40eur

**DRUŠTVO
GAS VRTEJBA**

AMZS

Sajenje dreves v gozdovih mora biti strokovno, ne samovoljno

V zadnjem času se na družbenih omrežjih pojavljajo pobude, naj posamezniki sami prispevajo k obnovi gozdov s sajenjem lastno vzgojenih sadik ali sadik, kupljenih v drevesnicah ali cvetličarnah. Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) razume in pozdravlja tovrstno dobronamernost za pomoč gozdovom, vendar poudarja, da mora obnova gozdov vedno potekati načrtno in pod strokovnim nadzorom.

Posamezniki ne smejo samoiniciativno saditi sadik v gozdovih, četudi gre za vrste gozdnega drevja, ker so takšna dejanja po veljavni zakonodaji prepovedana in lahko povzročijo več škode kot koristi – tako gozdnim ekosistemom kot tudi lastnikom gozdov. Opozorilo je posebej aktualno tudi v povezavi z odsluženimi okrasnimi drevesci v loncih.

Povežimo se z revirnim gozdarjem

Gozd je kompleksen in občutljiv ekosistem, ki ga moramo obnavljati preudarno, zakonito in v skladu z naravnimi zakonitostmi. Gozdarji ZGS so tisti, ki glede na svoje natančno poznavanje posameznega gozda pripravijo načrt obnove, lastnikom gozdov z odločbo določijo sajenje ustreznih sadik gozdnega drevja in jih tudi zagotovijo. Če želi lastnik gozda saditi gozdno drevje v lastnem gozdu, pokliče pristojnega revirnega gozdarja ali vodjo krajevne enote ZGS (kontakti so javno objavljeni). Skupaj nato poišče ta najprimernejši ukrep, ki je skladen s predpisi in z načrti ter je predvsem najbolj ustrezen za razvoj njegovega gozda v prihodnje. Slovenski gozdovi so sicer v dobrem stanju in se zaradi dolgotrnega sonaravnega upravljanja z njimi v več kot 90 % naravno obnavljajo sami. Z drugimi besedami, le do deset odstotkov slovenskih gozdov potrebuje pomoč pri obnovi, ostale površine se obnavljajo same.

Nenadzorovana sadnja lahko poruši gozdno ravnovesje

Samovoljna obnova gozdov je tako problematična. Več kot tri četrtine gozdov v Sloveniji je v zasebni lasti, zato lahko sajenje dreves brez dovoljenja, kakor namigujejo omenjene pobude na družbenih omrežjih, pomeni poseg v zasebno lastnino in je prekršek, za katerega se lahko kaznuje lastnika gozda. Poleg tega je glede na gozdarske predpise v gozdovih dovoljeno sajenje le sadik domačih gozdnih drevesnih vrst znanege porekla, ki so primerne za določeno lokacijo (rastišče).

Samovoljna sadnja sadik neznanega izvora in neprimernih za posamezno rastišče tako ni dovoljena niti lastniku gozda. Z neustreznimi drevesnimi vrstami lahko pri sadnji v gozd vnesemo tudi bolezni, škodljivce ali invazivne rastline. Takšna »divja« sadnja lahko spremeni naravno sestavo gozda in poruši njegovo ravnovesje – ogrozi naravno pomlajevanje, avtohtone drevesne vrste in dolgoročno stabilnost gozda.

Ko lučke ugasnejo: usoda okrasnih drevesc v loncih

Tovrstna opozorila so aktualna tudi v času po božično-novoletnih praznikih, ko okrasna drevesca v loncih odslužijo svojemu namenu. Čeprav se zdi njihovo sajenje v gozd prava izbira, tam nimajo svojega mesta; še posebej to velja za okrasna drevesca, pridelana izven Slovenije, s sadnjo katerih lahko v gozd vnesemo škodljivce in bolezni, ki ogrožajo naše gozdove. Odslužena drevesca sodijo med zeleni odrez oziroma primerno razrezana v zabojnike za organske odpadke ali na kompost.

Prava pot: vključitev v organizirane akcije obnove gozdov

V gozdovih smo obiskovalci, zato moramo gozd ob odhodu pustiti čim bolj nedotaknjen. Prost dostop v gozdove je velika pridobitev, na katero smo lahko v Sloveniji zelo ponosni, zato z upoštevanjem gozdnega bontona in navodil gozdarjev poskrbimo, da z njim ravnamo spoštljivo. ZGS zato predlaga vsem, ki želijo obnavljati gozdove, da se vključijo v organizirane prostovoljske akcije obnove gozdov, ki potekajo v različnih delih Slovenije pod strokovnim vodstvom gozdarjev, z ustreznim sadilnim materialom in na območjih, kjer je obnova dejansko potrebna. Le tako lahko ustrezno pomagamo pri ohranjanju dolgoročnega zdravlja in stabilnosti naših gozdov.

*Zavod za gozdove Slovenije,
območna enota Sežana
Foto: arhiv ZGS*

Sajenje krompirja pod seno? Resnica ali norija

Pri nas smo ljudje navajeni saditi krompir v zemljo. Pa je to res edini način pridelave krompirja?

Od naših prednikov smo prevzeli sadnjo krompirja v zemljo. V pripravljen razor se položi gnoj, na tega semenski krompir in zasuje. Sledijo pa še druga opravila, preden je krompir zrel za pobiranje, za kar pa so potrebne pridne roke in kakšen traktor. A to ni edini način sajenja krompirja, čeprav je verjetno najpogostejši

Kako sadimo krompir pod seno – brez namakanja

O sajenju krompirja pod seno sem se pogovarjala s **Hilarijo in Petrom Logarjem**, ki že vrsto let uspešno sadita krompir pod seno. Postopek sajenja:

- Označimo si območje, kjer nameravamo saditi krompir. Področje razdelimo na pasove široke 60 cm, v katere bomo polagali gomolje krompirja na razdalji 20–25 cm. Med pasovi si pustimo 60 cm za potko. Koliko pasov bomo pripravili, je odvisno od tega, koliko krompirja želimo posaditi in koliko prostora imamo.

- Na s travo porasla tla brez posebne priprave položimo nakaljen semenski krompir na zgoraj opisane razmake. Seveda lahko na tla predhodno namečemo gnoj ali brikete gnoj, a ni nujno.

- Na posajen krompir sipamo razrahljano seno tako, da sega približno 50 cm visoko.

- Če je področje vetrovno ali nas skrbi morebitna slana (zmrzal), seno prekrijemo s kopreno. Ta lahko ostane na senu, dokler krompir ne požene stebel. Nikar ne hitimo s tem opravilom, saj krompirjevina lepo raste tudi pod kopreno.
- Krompir pobereмо tako, da odgrnemo seno in pobereмо pridelek.

Sajenje krompirja pod seno – z namakanjem

Če imamo zemljo, ki je zelo prepustna in v času rasti krompirja trpi sušo ter imamo možnost priključka na vodo, potem se odločimo za namakanje. Postopek takega sajenja je nekoliko drugačen.

- Označimo si območje, kjer nameravamo saditi krompir (glej podrobnejši opis zgoraj).

- Na sredino 60-centimetrskega pasu namestimo cev za kapljično namakanje. Priporočeno je, da cev pritrdite s kljukami, da se ne bi premikala.
- Če želimo, levo in desno od cevi potrosimo z naravnim gnojem ali umetnim gnojilom.
- V vrste 15 cm levo in desno od cevi cikcakasto polagamo semenski krompir na razdalji 20–25 cm.

- Sledi nanašanje razrahljanega sena tako, da sega približno 50 cm visoko.

- Pasove sena prekrijemo s kopreno in jo po prvem dežju, če ne preti zmrzal, odmaknemo.
- V sušnem obdobju odpremo namakalni sistem, da dobijo rastline dovolj vode za rast.
- Ko je krompir zrel, odmečemo seno in pobereмо pridelek.

Seveda pobiramo tudi koloradske hrošče, če so na krompirjevih listih. Ni pa potrebno nobeno okopavanje. Četudi med senom zraste trava ali kak plevel, naj nas to ne moti. Rastline živijo v simbiozi. Nov krompir ni umazan od zemlje, ampak na izgled takšen kot tisti opran na trgovskih policah. Uporabljen seno uporabimo za zastirko.

Sajenje krompirja pod seno zahteva manjši napor od nas, pridelek pa je ravno tako dober – to je 10–13 kg na kilogram semenskega krompirja, seveda odvisno od sorte.

Marta Pavlin
Foto: osebni arhiv

Dan Zemlje, dan rabljenih oblačil in dan brez zavržene hrane

April je mesec prebujanja. Narava se obarva v sveže zelene odtenke, dnevi postajajo daljši, zrak pa nas vabi, da se za trenutek ustavimo in prisluhnemo svetu okoli sebe. Prav v tem času nas mednarodni okoljski dnevi ne le opominjajo, temveč tudi spodbujajo, da z Zemljo ravnamo bolj spoštljivo in premišljeno. Med njimi so dan Zemlje (22. april), dan v rabljenih oblačilih (23. april) in dan brez zavržene hrane (24. april).

Vsak od teh dni je povabilo k dejanjem. K premisleku o tem, kako živimo, kaj kupujemo, kaj zavržemo in kaj lahko uporabimo znova. Naše vsakodnevne odločitve – od tega, kaj oblečemo, do tega, kaj položimo na krožnik – so pomembne. So drobni, a odločilni koraki, s katerimi vsak dan znova soustvarjamo prihodnost planeta, ki mu pravimo dom.

Oblačila in njihov vpliv na okolje

Morda se tega še ne zavedamo, a naše omare, polne oblačil, puščajo svoj okoljski odtis. Ta se začne pri pridobivanju surovin, nadaljuje s proizvodnjo in transportom ter se zaključi takrat, ko oblačila zavržemo. Vsak korak na tej poti ima vpliv na okolje.

Hitra moda – poceni trendi, ki prihajajo in odhajajo z izjemno hitrostjo – je močno povečala količino proizvedenih in zavrženih oblačil. Spletna prodaja in lahka dostopnost sta to količino še dodatno povečali, pri čemer težavo poglobljajo nekakovostni materiali in omejene možnosti recikliranja. V Evropi kar 87 % odpadnega tekstila konča na odlagališčih ali v sežigalnicah.

Kako lahko sami zmanjšamo vpliv oblačil na okolje?

Najprej z razmislekom. Kupujmo manj in bolj premišljeno – preden posežemo po novih kosih, preverimo, kako lahko obstoječa oblačila kombiniramo ali predelamo. Z nakupom rabljenih oblačil ali udeležbo na izmenjavah oblačilom podaljšamo življenjsko dobo in v svojo garderobo vnesemo pridih unikatnosti. Pri izbiri novih kosov dajmo prednost naravnim materialom, kot so lan, organski bombaž, konoplja ali bambus. Pomembno pa je tudi pravilno vzdrževanje: pranje pri nižjih temperaturah, sušenje na zraku in izogibanje sintetičnim materialom.

Hrana – kako preprečiti izgubo

Verjetno že veste, da se v svetu zavrže kar tretjina pridelane hrane, hkrati pa bo morala proizvodnja hrane do leta 2050 narasti za 70 %, da bi zadovoljila potrebe naraščajočega števila prebivalstva.

Zavržena hrana ni le socialni ali finančni problem. Pomeni tudi izgubo dragocenih virov, čezmerno rabo vode in prsti ter nastajanje metana, ki pomembno prispeva k podnebnim spremembam. Leta 2023 je v Sloveniji v gospodinjstvih na prebivalca nastalo 78 kg odpadne hrane, od tega je bilo kar 37 % hrane še uporabne (SURs).

Veliko lahko naredimo že doma. Z uvedbo tedenskega načrtovanja obrokov in uporabo nakupovalnega listka kupujemo le tisto, kar res potrebujemo, ter se lažje izognemo impulzivnim nakupom. S pravilnim shranjevanjem živil in preverjanjem rokov uporabnosti

poskrbimo, da živila s krajšim rokom porabimo prej. Pomembno je tudi razumevanje oznak na embalaži. »Uporabiti do« pomeni, da je živilo varno do določenega datuma, medtem ko je »Uporabno najmanj do« pogosto zgolj priporočilo glede kakovosti, ne pa varnosti živila.

April nas spomni, da majhne spremembe štejejo – vsaka obleka, ki jo ponovno uporabimo, in vsak kos hrane, ki ga ne zavržemo, prispevata k čistejšemu planetu. Začnimo pri sebi – doma, v omari in na krožniku!

*Žaklina Žnajder, Ekologija brez meja
Foto: SKIVIBE*

zVEM – nov način komuniciranja z zdravniki

V Sloveniji poteka prehod na poenoten način elektronskega komuniciranja prek sistema zVEM. Ta deluje kot spletni portal in kot mobilna aplikacija za paciente. Namen te novosti je enotna vstopna točka za stik z zdravstvenimi ustanovami po državi. Do zdaj so ustanove uporabljale različne rešitve za elektronsko komunikacijo s pacienti. zVEM to poenoti.

Portal zVEM je rešitev, ki deluje od leta 2017, od leta 2021 pa je na voljo tudi mobilna aplikacija. Danes zVEM uporablja več kot četrtnina prebivalcev. Registriranih je okoli 580.000 uporabnikov. Mobilno aplikacijo uporablja približno 380.000 ljudi. Če prištejemo še povezane osebe, kot so otroci do 15. leta, varovanci in pooblaščenici, sistem danes uporablja okoli 740.000 ljudi. Število uporabnikov hitro narašča.

Za dostop do zVEM lahko osebe, ki so manj podkovane v digitalnem svetu, pooblastijo drugo osebo. To velja za vse osebe, starejše od 15 let, ki želijo pomoč bližnjih. S tem pooblaščenici dobijo varen dostop do njihovih zdravstvenih podatkov.

zVEM omogoča pregled nad lastnimi zdravstvenimi podatki

zVEM krepi vlogo pacienta. Vsem državljanom omogoča pregled nad zdravstvenimi podatki na enem mestu. Pacienti lahko preverijo svoje recepte, napotnice, termine, izvide in odpustna pisma. Prejemajo tudi obvestila o pomembnih dogodkih, na primer o bližnjem terminu. Prek zVEM poteka tudi elektronsko naročanje in komuniciranje z zdravstvenimi timi. Naročanje po telefonu in osebno pri zdravniku ostaja.

Obiščite zVEM digi točko

Po zdravstvenih domovih delujejo zVEM digi točke. Tam svetovalci pomagajo pri ureditvi dostopa do zVEM in pri uporabi portala ter aplikacije. Za prijavo v zVEM potrebujete račun SI-PASS ter eno od sredstev digitalne identitete. Če imate biometrično osebno izkaznico s čipom, začnete sistem uporabljati po aktivaciji brez obiska upravne enote. Svetovalci pomagajo pri namestitvi aplikacije eOsebna na telefonu. Ta ob naslednjih prijavah omogoča hiter in varen vstop v zVEM in druge storitve javne uprave.

Druga možnost je smsPASS. Prijavite se z uporabniškim imenom in geslom. Nato prejmete SMS s šestmestno kodo. S kodo potrdite identiteto. Pred tem oddate zahtevek za smsPASS. To storite na upravni enoti ali finančnem uradu. V času delovanja zVEM digi točk prijavna

služba, če je to le mogoče, enkrat ali dvakrat na teden deluje tudi v zdravstvenih domovih.

zVEM digi točka v Novi Gorici

V Zdravstvenem domu Osnovno varstvo Nova Gorica (Rejčeva ulica 4, 5000 Nova Gorica) bo z marcem 2026 odprta zVEM digi točka. Tam bodo svetovalci na voljo pacientom za pomoč pri:

- ureditvi dostopa do portala zVEM in mobilne aplikacije
- prijavi prek digitalne identitete
- osnovni digitalni podpori, na primer nastavitvah telefona

Pomoč je namenjena tudi starejšim in digitalno manj veščim. Pacienti lahko svoje zdravje uredijo na enem mestu. Starši in skrbniki pa lahko uredijo tudi pooblastila, ki omogočajo dostop do podatkov družinskih članov.

Pomoč za starejše in digitalno manj vešče

Starejši in digitalno manj vešči, ki želijo dostop do svojih podatkov prepustiti bližnji osebi, oddajo vlogo za zVEM pooblastilo. To uredijo osebno z osebnim dokumentom na območnih enotah NIJZ, na izpostavah ZZZS ali pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti. Izvajalci omogočajo oddajo pooblastila tudi nepokretnim pacientom ob obisku patronažne službe ali na domu. Vlogo lahko pošljejo tudi po pošti na NIJZ ali ZZZS, pred tem pa morajo svoj podpis overiti na upravni enoti. Ureditev je možna tudi na že prej omenjenih digi točkah.

Dodatne informacije o zVEM pooblastilih najdete na: <https://nijz.si/mediji/na-voljo-so-zvem-pooblastila/>

Na voljo je tudi center za pomoč uporabnikom eZdravja na brezplačni številki 080 72 99 in na naslovu podpora@ezdrav.si.

V zadnjih tednih na NIJZ prejemo povečano število zVEM pooblastil. Največ jih oddajo digitalno manj vešče osebe, ki za dostop do svojih podatkov pooblastijo bližnje.

Na zVEM digi točkah pacienti dobijo osebno pomoč pri uporabi portala in aplikacije. Prejmejo tudi osnovno digitalno podporo, na primer pomoč pri prijavi, nastavitvah telefona in ureditvi digitalne identitete.

Komunikacija prek zVEM poteka varno in enotno. Ne pomeni edine poti do zdravnika. Stik po telefonu in osebno ostajata.

NIJZ Nova Gorica

Ko zVEM, vem.

Vse za zdravje uredim na enem mestu.

Več informacij na zvem.azdrav.si/info

NIJZ | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | Slovenska republika | NOO | 2024

Brezplačna objava

Ko zVEM, vem, kje se naročim na pregled pri zdravniku

Odkrijte več >

NIJZ | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | Slovenska republika | NOO | 2024

Razstrupljanje telesa

Seznam spojin, ki jim je človek vsakodnevno izpostavljen, se iz dneva v dan podaljšuje. Čeprav premoremo izjemen sistem za razstrupljanje preko jeter, ledvic, črevesja, kože, pljuč in limfnega sistema, je prisotnost novih nevarnih spojin ali njihovih produktov v krvi in tkivih ljudi vedno večja.

Kopičenje nevarnih spojin najdemo pri ljudeh vseh starostnih skupin, izjema niso niti dojenčki, ki so jim najbolj izpostavljeni v obdobju dojenja. Jetra kot naš glavni čistilni organ premorejo izredno moč razgrajevanja strupenih snovi. Seveda jim največ lahko pomagamo z zdravim življenjskim slogom (uživanje polnovredne biološko pridelane hrane, telesna aktivnost). V pomoč so lahko pripravki iz rastlin, ki pa jih je priporočljivo uživati določeno obdobje, nato uporabo prekiniti, saj žal vsi njihovi učinki niso znanstveno potrjeni, farmacevti pa smo predvsem pozorni na njihov učinek na zdravila.

Veliko ljudi se predvsem v spomladanskem času odloča za tako imenovano »spomladansko razstrupljanje jeter«, ki je bilo poznano že pred več kot 150 leti.

S katerimi zdravilnimi rastlinami si lahko pomagamo pri razstrupljanju?

- **Pegasti badelj** (*Silybum marianum*) S pegastim badljem je bilo izvedenih največ raziskav za razstrupljanje jeter, pri čemer imajo največji učinek na jetra njegovi plodovi. So podolgovati in rahlo sploščeni, zato od daleč spominjajo na plodove kumine. Glavni učinek pripisujemo zmesi treh spojin silibinu, silikristinu in silidianinu, ki jim s skupnim imenom rečemo silimarin. Več raziskav je ugotovilo uporabnost pegastega badlja pri cirozi jeter (alkoholni in nealkoholni). Jemljemo ga pred obroki hrane.
- **Artičoka** (*Cynara scolymus*) V kuhinji uporabljamo njene cvetne koške, v farmaciji pa so zanimivi njeni listi, ki vsebujejo fenolne kisline, flavonoide in seskviterpenske laktone. Raziskave so pokazale, da ima artičoka koristne učinke na jetra, izboljšala je jetrne teste in znižala nivo maščob v krvi.
- **Kurkuma** (*Curcuma longa*) Glavna učinkovina korenike kurkume je kurkumin, ki deluje antioksidativno, protimikrobno in protivnetno. Zato je tudi v raziskavah vedno uporabljen kurkumin in ne kurkuma sama kot živilo. Od

vseh »prečiščevalnih rastlin« smo pri kurkumi farmacevti najbolj previdni, saj poveča delovanje nekaterih encimov, ki presnavljajo številna zdravila.

- **Regrat** (*Taraxacum officinale*) Korenina regrata vsebuje seskviterpenske laktone, ki pospešijo pretok in nastajanje žolča. Poleg tega poveča izločanje prebavnih sokov.
- **Rman** (*Achillea millefolium*) Zel navadnega rmana vsebuje grenčine, ki spodbujajo tek in povečajo izločanje žolča. Zaradi vsebnosti flavonoidov in azulena deluje tudi proti krčem v prebavilih.

Jasno definirane ciljne skupine ljudi, ki bi potrebovala razstrupljanje, ni. Največ raziskav, ki preučujejo razstrupljanje jeter, je bilo opravljenih na pegastem badlju. Evropska agencija za zdravila (EMA) ga še ni potrdila kot zdravilo, zato vse zgoraj naštetе rastline svetujemo na podlagi dolgotrajnih pozitivnih uporabniških izkušenj, kot so izboljšana prebava, zmanjšana trebušna maščoba, napih-njenost in povečana telesna energija.

Vsekakor je pri izbiri rastlin potrebna previdnost, da izključimo medsebojno delovanje z zdravili. Kot omenjeno vseh interakcij z zdravili na žalost ne

poznamo, saj niso še raziskane. Najbolj previdni morajo biti rakavi bolniki, nosečnice, doječe matere, bolniki, ki imajo v terapiji več kot 10 zdravil, tisti, ki prejemajo zdravila proti strjevanju krvi in bolniki z imunoterapijo.

Ali ste vedeli?

- V zadnjih desetletjih so številne raziskave pokazale ugoden učinek kave na jetra pri ljudeh, ki uživajo 2 ali več skodelic kave na dan. Seveda so za potrditev učinka potrebne nadaljnje raziskave, ki bodo tudi določile natančen postopek kuhanja kave in njen optimalen odmerek.
- Posamezne rastline se glede vsebnosti učinkovin zelo razlikujejo, zato je ključno, da uporabljamo rastline, ki jih dobavlja za to usposobljen laboratorij. Samo tako je iz njih pripravljen izdelek učinkovit in varen za uporabnika.

Iva Tonkli, mag. farm., Goriška lekarna
Foto: Pixabay

Ali so družbena omrežja še vedno namenjena druženju?

Ali bi morali otrokom prepovedati njihovo uporabo?

V zadnjih mesecih se veliko govori o uvajanju starostnih omejitev pri dostopu do družbenih omrežij oziroma »socialnih omrežij«, kot jim mnogi še vedno rečejo, čeprav je tu šlo le za napačen prevod izvirnega izraza »social media«.

A tudi izraz »družbena« ali »družabna« omrežja je v zadnjih letih postal zava-jajoč, saj se je narava teh omrežij zelo spremenila. Omrežja, kot je na primer Facebook, so bila v svojih začetkih mes-to ohranjanja stikov s prijatelji in sorodni-ki, ki živijo nekeje drugje ali jih iz kakšnih drugih razlogov ne moremo redno sre-čevati.

Ko objave izberejo algoritmi umetne inteligence

Takrat smo na svojih časovnicah videli časovno urejene objave ljudi, ki smo jih sami izbrali. Zdaj pa so ta omrežja pov-sem drugačna. Objave ne sledijo več kronološkemu vrstnemu redu. Velik del objav, ki jih vidimo, niso objave naših prijateljev. To so objave, ki jih izberejo algoritmi umetne inteligence. Ti objave izbirajo na osnovi našega vedenja. Pri-kazujejo nam objave, ki nas bodo čim dlje zadržale na straneh omrežja.

Zavajanje na družabnih omrežjih

Neprijetna resnica pri tem je, da nas naj-dlje zadržijo vsebine, ki pri nas sprožajo negativna čustva. Vsebine, ki nas ogor-čijo, vsebine, ki nas razjezijo in s tem spodbudijo k odzivu.

To pa so pogosto tudi vsebine, ki so na-menjene politični propagandi in širjenju lažnih informacij o političnih nasprotni-kih. Zelo razvpit je bil primer množičnih zlorab s strani podjetja Cambridge Ana-litica, ki je že davnega leta 2016 upora-bila profiliranje uporabnikov na omrežju Facebook za ciljno usmerjeno širjenje dezinformacij, kar je močno vplivalo na volilne rezultate v ZDA in na odločitev o Brexitu v Veliki Britaniji.

Že takrat je bilo prepričevanje neodlo-čenih volivcev in odvrčanje volivcev nasprotne politične stranke z različnimi lažmi in pol-lažmi, ki temeljijo na prepri-čanjih in psihološkemu profilu posame-znega uporabnika, izredno učinkovito. Zdaj pa je to seveda še veliko lažje z novimi orodji umetne inteligence.

Tudi otroci in mladi izpostavljeni lažni podobi vplivnikov

Tudi otroci in mladi so izpostavljeni al-goritmično ponujenim vsebinam. Večina mladih na teh omrežjih sledi različnim vplivnikom oziroma influencerjem. Tu pa ne gre le za sledenje v smislu ob-čudovanja, ampak za tako imenovani parasocialni odnos. Sledilec »svojega« influencerja vidi kot bližnjega, kot prijate-lja, kot nekoga, ki ga zares dobro pozna, saj influencer (običajno s svojo medijsko ekipo, ki mu pomaga ustvarjati popolno sliko) s svojimi sledilci deli vse svoje živ-ljenje.

Seveda gre tu za lažno, močno olepša-no virtualno podobo, a za sledilce je to nevažno, saj verjamejo v iskrenost svo-jega influencerja in čutijo, da jim je veliko bližje, kot ljudje okoli njih. On je tisti, ki z njimi deli prav vse v življenju in oni čutijo, da so del njegovega sveta.

Vse to stalno primerjanje s »popolnimi« ljudmi s »popolnimi« življenji pa s časom pri velikem delu mladih povzroči težave s samopodobo, ki neredko vodijo v tes-nobnost in depresije.

Influencerji seveda tega ne počnejo le v lastno zabavo. Zanje je to poslov-ni model, preko katerega promovirajo različne izdelke ali pa celo ustvarjajo dobičkonosne skupnosti, ki temeljijo na sovraštvu.

Ranljivi tudi slovenski otroci

Po podatkih študije EU KidsOnline so slovenski otroci tu zelo ranljivi, saj vsto-pijo v ta svet prej kot njihovi evropski vr-stniki. Žal se slovenski starši tudi pre-malo pogovarjajo s svojim otroki o tem delu našega sveta. Kupijo jim »pametne« te-lefone in jih prepustijo vzgoji algoritmov.

Ali bi bilo najbolje uporabo teh omrežij otrokom enostavno prepovedati?

Kaj torej storiti? Po mojem mnenju le prepoved brez drugih spremljevalnih ukrepov ni najboljša rešitev. Nenadna prepoved spodbudi odpor, ki vodi v is-kanje drugih poti do zelenega. Prepoved potrebuje tudi širše družbeno osvešča-nje in razumevanje negativnih posledic uporabe teh omrežij.

Država bi lahko naredila veliko s tem, da usmeri zakonodajo in sredstva v osve-ščanje javnosti. Doseganje teh spre-memb je daljši proces, a deluje.

Ali si na primer predstavljate, da bi da-nes pri nas videli 7-letnika, ki ima v eni roki cigareto in v drugi roki steklenico piva?

Grozljiv predlog omrežja X

Vsekakor ne moremo računati na to, da bodo za dobrobit naših otrok poskrbele platforme in njihovi lastniki.

To je odgovor, ki ga je delilo vodstvo omrežja X po tem, ko je njihovo orodje Grok ustvarilo milijone slik ljudi – pre-težno žensk in deklet – razgaljenih s po-močjo umetne inteligence: »Nekateri so se razburili zaradi slike, ki sem jo ustvaril z umetno inteligenco. To so samo piksli in če ne morete sprejeti inovacij, se mor-da raje odjavite. Podjetje xAI prinaša re-volucijo v tehnologijo, občutljivost upo-rabnikov ga ne zanima. Sprijaznite se s tem. Brez obžalovanja, Grok.«

Maja Vreča, Arnes
Foto: Arnes Canva

Zdravilni lovor

Lovor je znan v kulinariki in tudi v zeliščarstvu. Pri nas mu pravimo tudi lojber.

Kot vsako leto se je tudi letošnje začelo s prehladi, z gripami in nadležnim kašljem. Kar ne nehamo kašljati, kar traja in traja. Vsak si po svoje pomaga z raznimi sirupi, čaji, bombončki ...

Poskusite si pripraviti lovorov sirup.

Lovorov sirup

Sestavine

- 6 listov lovorih listov
- 2,5 dl vode
- 6 žličk rjavega sladkorja
- sok 1 limone

Potek priprave

V toplo vodo damo lovorove liste in na zmernem ognju kuhamo 10 minut. Odstranimo liste, dodamo sladkor in sok limone. Prelijemo v stekleničko in po žličkah pijemo čez dan.

Za učinkovine lovorja je značilno, da delujejo ogrevalno in v telo prinašajo veliko energije svetlobe. Na osnovi tega je v tradicionalni medicini uveljavljen pri številnih težavah, ki v osnovi izvirajo iz pomanjkanja svetlobe in toplote v telesu. Zato je njegova uporaba razširjena pri zdravljenju revmatizma, bolečinah v ušesih, spodbujanju potenja, redčenju bronhialne sluzi, lažšanju vnetja grla, lažšanju izkašljevanja itd.

Lovorovo olje

Iz zdrobljenih listov lovorja lahko pripravimo olje, ki nam bo lajšalo revmatična obolenja.

Sestavine

- 20 g zdrobljenih lovorovih listov
- 1 dcl oljčnega olja

Postopek

Zdrobljene liste prelijemo z oljem in pustimo stati v steklenem kozarcu približno teden dni. Olje vsak dan pretresemo. Po enem tednu dobljeno olje uporabimo za masažo bolečih delov pri revmatičnih obolenjih.

Saj je tu že skoraj pomlad in tudi kašelj in vse zimske tegobe bodo s toplimi sončnimi žarki izginile.

Karla Žnideršič

Zamenjava banke se splača.

- dokazano najugodnejši potrošniški krediti
- dokazano najugodnejši bančni paketi za fizične osebe
- 12 mesecev brezplačnega vodenja računa

Kjer nam je mar.
www.phv.si

PH Primorska hranilnica

Amaterski tihotapci 360 – zgodba zahodne meje v virtualni resničnosti

V Goriški knjižnici Franceta Bevka je na voljo od decembra predstavitev projekta Amaterski tihotapci 360 ter prvi javni ogled filma v virtualni resničnosti. Dogodek je združil številne ustvarjalce, producente, financerje, partnerje ter občanke in občane širšega goriškega prostora, ki so vsak s svojega vidika soustvarili ta čezmejni projekt.

Udeležence je kot gostiteljica v imenu partnerjev pozdravila direktorica Goriške knjižnice Franceta Bevka **Irena Škvarč**. Projekt so predstavili še **Kristina Furlan** iz Goriškega muzeja, **mag. Ariana Durnik**, direktorica Javnega zavoda Miren Kostanjevica, ter **Iztok Kovač**, umetniški vodja Zavoda En–Knap in idejni vodja projekta.

Projekt Amaterski tihotapci 360 odpira razmislek o meji – ne kot črti ločevanja, temveč kot o prostoru gibanja, spomina, tihotapljenja, srečevanja in povezovanja. Kot je poudaril Izток Kovač, gre za umetniško in družbeno relevanten projekt, ki s pomočjo tehnologije virtualne resničnosti odpira nove načine doživljanja skupne zgodovine. Posebej je izpostavil tudi navdušenje nad sodelovanjem lokalne mladine, ki se je spontano in z veliko odprtostjo vključila v proces snemanja ter v samo pripoved.

Poklon ljudem in zgodbam časa po letu 1947

Ariana Durnik je povedala: »Projekt Amaterski tihotapci 360 z našega vidika predstavlja simbolni poklon ljudem in zgodbam časa po letu 1947, ko je meja razdelila tudi mirensko pokopališče – enega najbolj pretresljivih primerov fizične in družbene razmejitve v tem prostoru. Hkrati gre za način ohranjanja in prenosa spomina s sodobnimi orodji, ki so blizu predvsem mlajšim generacijam..

Z vidika kulturnega in čezmejnega turizma projekt predstavlja nov, sodoben in trajen produkt, ki pomembno povečuje zanimanje za obisk območja. Nadgrajuje lani posodobljeni muzej VSEMIR na pokopališču v Mirnu ter povezuje Pomnik miru na Cerju, podružnici goriške knjižnice v Mirnu in muzejske točke v širšem čezmejnem prostoru. Vzpostavljena mreža osmih VR lokacij spodbuja kroženje obiskovalcev, omogoča celodnevna doživetja – peš ali s kolesom – ter odpira možnosti za gastronomske, vodene in izobraževalne vsebine.«

Po zaključku uradnega dela so se dogodka množično udeležili tudi starejši občani in občanke, med njimi številni sodelujoči pri snemanju iz Občine Miren – Kostanjevica ter Nove Gorice. V neformalnem druženju so delili osebne zgodbe o življenju ob meji, o tihotapljenju kot strategiji preživetja in medsebojne pomoči, ter poudarili, da teh zgodb obstaja še veliko več, kot jih lahko zajame en sam film.

Film Amaterski tihotapci 360 v zamisli Iztoka Kovača in Saša Podgorška je satelit odrskega projekta Amaterski tihotapci skupine En–Knap ter italijanskega tandema Silvia Gribaudi in Andrea Rampazzo. VR izkušnja skozi tri intimne zgodbe združuje osebne spomine, arhivsko gradivo, telesno prisotnost in emocionalno resničnost ljudi, zaznamovanih z vzpostavitvijo meje po letu 1947. Gledalca vabi, da mejo doživi skozi telo, spomin in tehnologijo – kot prostor skupnosti, igre in človečnosti.

Kako so nastali Amaterski tihotapci?

O tem sta pripovedovala **Silvia Gribaudi** in **Andrea Rampazzo**: »Koncept je nastal po obisku razstave Na šverc! Tihotapstvo na Goriškem po drugi svetovni vojni, ki se nahaja v nekdanjih carinskih prostorih na mejnem prehodu Rafut med Gorico in Novo Gorico. Prevzele so naju domiselne strategije, ki so jih zasnovali za prevoz prepovedanega blaga čez mejo, blaga, ki se nam danes morda zdi malo vredno, a je takrat veljalo za dragoceno zaradi veselja in radosti, ki ju je lahko prineslo bližnjim. Izumljeni so bili novi (skrivni) prostori, v katerih so se skrivale osebne stvari, medtem ko so jih nezakonito prevažali čez mejo.«

O projektu ASMUG

Projekt Amaterski tihotapci 360 je financiran iz Sklada za male projekte GO! 2025, ki ga upravlja EZTS GO v okviru programa INTERREG VI-A Italija–Slovenija 2021–2027. Njegovo izvajanje je potekalo med 1. januarjem 2024 in 31. decembrom 2025. Pomembno vlogo ima italijanski partner Artisti Associati, ki sodeluje kot koproducent ter skrbi za koordinacijo gostovanj in VR lokacij na italijanski strani meje.

Javni zavod Miren kras
Foto: arhiv zavoda

Razstava 29 mesecev bojov na Soči

V Pomniku miru se je v okviru Dnevov kulture na Cerju odvila slovesnost ob odprtju razstave »29 mesecev bojov ob Soči«. Razstava je nastala ob 30-letnici Kobariškega muzeja in poleg jedrnatega kronološkega pregleda bojov med letoma 1915 in 1917, vključno z razlogi, ki so pripeljali do prve svetovne morije, postavlja pod velik vprašaj tezo, da je zgodovina učiteljica življenja. Odgovor na to ponuja aktualno dogajanje v svetu.

Večer se je odvil v duhu poklona spominu Srečku Kosovelu, pesniku Krasa, ki je, kot je izpostavila direktorica Javnega zavoda Miren Kras **Ariana Durnik**, »pel le 22 let, a že rosno mlad uspel v brezčasne verze ujeti krhkost človeške narave, svetle in temne plati, ki iz ere v ero sprožajo cikličnost samouničevalnih procesov – samorazvrednotenij, razkroja družb in tragedij vojn. Zato naj dogodki, kot je nocojšnji, zvenijo kot opomin, da smo enako kot aktivni kreatorji tudi kot pasivni opazovalci procesov v družbi, ki nakazujejo potencial novih vojaških obračunov, na katere ne reagiramo pravočasno, sokrivi za nepopravljive posledice.«

Kosovelovo leto 2026

Vlada Republike Slovenije je ob 100-letnici smrti Srečka Kosovela leto 2026 razglasila za Kosovelovo leto. Obsežen literarni opus enega najvidnejših predstavnikov slovenske moderne poezije namreč odraža družbeno kritičnost, vizionarsko miselnost in globoko humanistična sporočila, ki spodbujajo premislek o osebnem dostojanstvu in vrednosti človeka kot posameznika, ne glede na okolje, družbo in čas, v katerem živi. Ali s Kosovelovimi besedami:

»Krivica je krivica, naj se zgodi enemu, tisočem ali milijonom. Mi pa smo proti krivici. Kajti tudi eden je človek. Naše načelo je: ZA človeka.«

Župan Občine Miren - Kostanjevica **Mauricij Humar** je v pozdravnem nagovoru poudaril pomen ohranjanja spomina in ozaveščanja o nesmislu vojn: »Vsak impulz lahko sproži proces premika družbe v pravo smer. Vsi, ki smo danes tu, si želimo, da bi prispevali k temu cilju, da bi vendarle postali boljši zgled našim potomcem.«

Poslanstvo in moč muzejev ob Poti miru

Martin Šolar, direktor Kobariškega muzeja, je poudaril izobraževalno vlogo muzejev: »Kot učno-informacijski centri, med katere na slovenski strani Poti miru od Alp do Jadrana sodita tudi Pomnik na Cerju in Zgodovinski park Sabotin, skupaj z dediščino vojaških ostalin vzdolž trase preko razstav, literature ter izvirnih interpretacij v umetnosti in turističnih produktih prenašajo naprej sporočila, za katera si želimo, da bi jih slišali predvsem mladi skrbniki prihodnosti. Prihodnost bo lepša samo, če bomo zares razumeli vzroke in pogubne posledice nepotrebnih vojn.«

Pomnik miru na Cerju, Kobariški muzej in Park miru na Sabotinu so zato že vrsto let povezani s popustom na vstopnino, ki spodbuja k obisku vseh treh lokacij za doživetje celovite izkušnje in sporočila Poti miru od Alp do Jadrana.

Rdeča nit prireditve z glasbeno popotnico kvarteta iz sestava MPZ Anton Klančič pod vodstvom zborovodje **Mateja Petejana** so bili verzi Kosovelove Ekstaze smrti, napisane leta 1925, z danes še vedno enako aktualno vsebino.

»A vera v človeka, v njegovo srce in sposobnost ljubiti in ne sovražiti sočloveka, ostaja. Nismo tukaj zato, da bi trpeli ali povzročali trpljenje drugim. Tudi ne naravi. Ta naš prelepi planet nam je zupan kot zibelka življenja, ki bi moralo biti sveto! Naj bo to vodilo za prihodnost!« je zaključila Durnikova in prisotne povabila na brezplačne ogleds umetniških in zgodovinskih zbirk pomnika ob Dnevu kulture.

Razstava 29 mesecev bojov na Soči, ki jo je postavil kustos **Jaka Fili**, bo v 3. in 4. nadstropju Pomnika braniteljem slovenske zemlje na ogled do junija 2026.

Javni zavod Miren Kras
Foto: arhiv zavoda

Keramične umetnine v galeriji Pomnika miru

V Galeriji Pomnika miru na Cerju je od 11. februarja do 31. maja 2026 na ogled razstava keramičnih umetnin Nade Špacapan Caharija z naslovom *Preobrazba*. Avtorica že več kot 40 let z glino izraža svoje občutke. Ideje najde v naravi in družbi, izdelkom pa daje svojstveno noto in globok pomen.

Nada Špacapan Caharija si ves čas prizadeva za prehode, dosega preobrazbe, da iz zunanjega prehaja v notranje, iz prepoznavnega ustvarja oblike, ki so simbolne, asociativne, metaforične, je ob včerajšnjem odprtju razstave povedala umetnostna kritičarka **Anamarija Stibilj Šajn**. »Naslov *Preobrazba* je večplasten, kar odraža že medij, s katerim se avtorica izraža. Na področju keramičnega medija ohranja praspomin gline, to zgodovinsko identiteto, ki jo glina premore. Hkrati pa s svojimi ustvarjalnimi dejanji glino, keramiko vodi v povsem sodobne ustvarjalne sfere. Uspe ji ustvariti izjemen časovni prehod in opus, ki nosi njeno ustvarjalno identiteto, njen nezamenljiv, avtorsko intimen karakter. Bogata tehnična in tehnološka znanja ji omogočajo, da lahko ustvarja artefakte, ki pripadajo različnim vsebinam,« je poudarila kritičarka.

Nada Špacapan Caharija od nekdaj povezana z glino

Nada Špacapan Caharija iz Ozeljana je že od malih nog povezana z glino. Privlačita jo njena prvinskost in naravnost. Na očetovi domačiji, kjer je odraščala, so imeli manjšo opekarno. Že ob prvem dotiku gline je vedela, da bo to material, s katerim bo ustvarjala in se izražala prav zaradi njene prvinskosti in naravnosti. Radovednost jo je vedno

vodila k različnim pristopom oblikovanja in uporabe gline. Vedno je sprejemala nove izzive, ki jih ta material ponuja.

Uporablja nove tehnike, ki omogočajo različne načine izražanja. Na nekatera svoja dela je še posebej ponosna. Leta 1995 je Goriški muzej odkupil njeno skulpturo *Družina*, v Gradu Dobrovo pa hranijo njeno največjo keramično posodo. Leta 2004 je Narodnemu muzeju Slovenije donirala delo, imenovano *Šipek*, ki ga je takrat v muzeju predstavljala na razstavi skupaj s člani Društva keramikov Slovenije. Sodelovala je pri številnih skupnih projektih po Sloveniji, med drugim pri postavitvi večjih keramičnih skulptur v Veliki Polani v Prekmurju, Volčji Dragi in Celju. Pri ustvarjanju jo vodita velika ljubezen do gline in veselje, ki ga občuti, ko z izdelki uspe izraziti svoje notranje občutke.

Razstava *Preobrazba*

»Razstava *Preobrazba* nas nagovarja že s samim naslovom. Govori o gibanju, prehajanju, o poti materiala in misli od začetne zamisli do končne oblike. Keramika v rokah Nade Špacapan ni le material, temveč nosilka zgodb, čustev in osebnih raziskovanj. Vsako delo je rezultat dialoga med umetnico, glino, ognjem in časom ter je hkrati povabilo gledalcu k lastnemu razmisleku.

V občini se zavedamo, kako pomembno vlogo ima umetnost pri soustvarjanju odprte, ustvarjalne in povezanosti skupnosti. Razstave, kot je današnja, bogatijo naš kulturni prostor, odpirajo prostor za pogovor in nas spodbujajo, da svet okoli sebe vidimo z večjo občutljivostjo in radovednostjo,« je ob odprtju razstave poudarila podžupanja Občine Miren - Kostanjevica **Suzana Černe**.

Dogodek, s katerim se je zaključil Teden kulture v Pomniku miru, je moderiral **Dominik Rusjan**, za glasbeno podlago pa je poskrbela skupina *Animo*.

Javni zavod Miren Kras
Foto: ZOSO

Turistični vodniki nadgrajevali svoje znanje

Konec januarja in v začetku februarja je Pomnik miru na Cerju gostil štiridnevno usposabljanje za turistične vodnike, izvedeno v okviru čezmejnega projekta Interreg ITA–SLO KAŠTellieri.

Pomnik je napolnila živahna izmenjava znanja, izkušenj in dobrih praks, usmerjenih v kakovostnejšo interpretacijo kulturne dediščine ter sodobne pristope k turističnemu vodenju.

Cilj usposabljanja je bil jasen: vodnikom ponuditi poglobljena strokovna znanja ter praktična orodja, s katerimi bodo lahko obiskovalcem še bolj doživeto in odgovorno predstavljali prazgodovinska gradišča – kaštelirji.

Od večšin vodenja do digitalne preobrazbe turizma

Mateja Rosa je s predavanjem Umetnost (ne)popolnega vodenja udeležence spodbudila k razmišljanju o pomenu avtentičnega nastopa, pripovedovanja zgodb in osebnega stika z obiskovalci. **Mateja Kregar Gliha** iz Društva ARGOS je predstavila nove modele vodenih ogledov – od fizičnega do digitalnega ter digitalno transformacijo vodenj.

Bogdan Macarol iz Društva turističnih vodnikov Krasa in Brkinov je v predavanju Od priprave do izvedbe: uspešno delo vodnika v praksi izpostavil organizacijske in izvedbene vidike vodenja, dr. **Iztok Bončina** (Palladio) pa je v sklopu Izzivi turističnega vodenja v sodobnem času odprl vprašanja spreminjajočih se pričakovanj obiskovalcev in kako kot turistični vodniki pristopiti do aktualnih tematik (vojne, politične razmere ...) na primerih vodenja.

Pomemben del programa je bil namenjen tudi interpretaciji dediščine. **Anja Sedevčič Lasič** (Javni zavod Miren Kras) je v Interpretaciji dediščine v odprtem procesu: primer Pomnika miru Cerje predstavila, kako lahko dediščino preprežemo razvijamo, interpretiramo in prilagajamo glede na finančne resurse, razvoj in interesne skupine.

Trajnost, dostopnost in odgovornost

Sodobni turizem zahteva tudi visoko stopnjo družbene odgovornosti. **Mag. Astrid Prašnikar** (ROS4PLANET – Inštitut za trajnostno prihodnost) je v predavanju poudarila vlogo vodnikov pri spodbujanju trajnostnih praks in spoštljivega odnosa do okolja.

Božena Peterlin (Zavod Brez ovir) je udeležence seznanila z vsebinami dostopnega turizma in rokovanja z ranljivimi skupinami, s poudarkom na ustrezni komunikaciji, prilagojenih predstavitev ter vključujočih pristopih. **Boris Šega** (Rdeči križ Nova Gorica) je s predavanjem Ko se izlet ne izide po načrtu: prva pomoč za turistične vodnike vodnikom podal ključna znanja za samozavestno in učinkovito ukrepanje v kriznih situacijah.

Poglobljen vpogled v prazgodovino

Uroš Jelenovič (Občina Koper) je predstavil projekt KAŠTellieri in njegov pomen za ohranjanje kulturne dediščine. Doc. dr. Manca Vinazza (Oddelek za arheologijo, UL) je udeležencem podrobno predstavila življenje za zidovi gradišč na Krasu v starejši železni dobi z vidika strukture naselij, obrambnih sistemov in vsakdanjih dejavnosti prebivalcev.

Dr. Federico Bernardini (Istituto Veneto) je predstavil odkrivanje prazgodovinskih krajin z uporabo tehnologije LiDAR, ki omogoča natančno kartiranje terena, odkrivanje skritih struktur in vizualizacijo prostorskega razvoja naselbin skozi čas. **Patricija Bratina** (ZVKDS OE Nova Gorica) je udeležence seznanila s prazgodovinskimi najdišči komenskega krasa, prikazala metode arheološkega dokumentiranja in interpretacije ter izpostavila izzive prenosa strokovnega

znanja v turistične vsebine. **Dr. Maša Saccara** (ZRS Koper) je govorila o gradiščih/kaštelirjih v Istri kot osnovi za turistično interpretacijo, kako lahko vodniki s primernim pripovedovanjem obiskovalcem približajo zgodovinske procese in pomen posameznih najdišč.

Polona Janežič (Obujeni okusi) je v predavanju Prehrana v prazgodovini predstavila rekonstrukcije jedi, ki temeljijo na rezultatih arheoloških raziskav, eksperimentalni arheologiji in proučevanju starih živilskih praks, kar je udeležencem omogočilo neposreden vpogled v vsakdanje življenje in kulinarčno kulturo preteklih obdobij.

Strokovna ekskurzija in ogled prazgodovinskih gradišč

Teoretični del se je zaključil s strokovno čezmejno ekskurzijo, kjer se je učilnica preselila med kamnite zidove prazgodovinskih naselbin. Udeleženci so obiskali gradišča Grmača, Debela griža (Volčji grad) in Elerji (I) ter Museo Civico Archeologico v Miljah.

Po najdiščih so jih vodili arheologi **Patricija Bratina**, doc. dr. **Manca Vinazza** in dr. prof. **Paolo Paronuzzi**.

Javni zavod Miren Kras
Projekt KAŠTellieri sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

Dolga pot do miru

Konec januarja je Pomnik miru na Cerju gostil predstavitev knjige *Dolga pot do miru* avtorjev Abhe Valentine Lo Surdo in Boštjana Videmška.

Navzoče je uvodoma pozdravil župan Občine Miren – Kostanjevica **Mauricij Humar**, ki je izrazil zadovoljstvo, da se tovrstni dogodki odvijajo prav v Pomniku miru na Cerju, na prizorišču ene največjih tragedij v zgodovini človeštva, od koder danes v svet potuje pomembno sporočilo miru. Projekt BeWoP – Beyond Walk of Peace je predstavila strokovna sodelavka za projekte in gospodarstvo **Tina Gerbec**.

Osrednji del večera je bil pogovor, ki ga je moderiral **dr. Martin Pogačar** (ZRC SAZU). V njem sta sodelovala zgodovinarica **dr. Petra Svoljšak** (ZRC SAZU) in **Boštjan Videmšek**, dolgoletni novinarski poročevalec iz kriznih žarišč ter avtor več družbeno angažiranih knjig.

Razprava je obiskovalce popeljala v poglobljen razmislek o ozadju vojn, ki se po mnenju Boštjana Videmška ne ponavljajo, temveč zgolj »ekspandirajo«, ter o interesih, pohlepu, resnici in zgodovinskem spominu. Skozi primere prve in druge svetovne vojne, Auschwitza, Sarajeva, Ukrajine in Gaze so sogovorniki osvetlili vlogo akterjev in žrtev ter spodbudili razumevanje dejstva, da vojne ostajajo del civilizacijskih ciklov. Razprava je sprožila številna vprašanja obiskovalcev in živahno izmenjavo mnenj.

Ob zaključku večera, ko je bilo izraženo upanje po pozitivni misli, je avtor iskreno poudaril: »Ne, lagal pa ne bom.« Večer je ponudil del odgovorov na vprašanja o smislu in vrednotah, mnoga razmišljanja o upanju v boljši jutri pa pustil odprta.

Knjiga *Dolga pot do miru* je nastala v okviru projekta BeWoP – Beyond Walk of Peace, ki se izvaja v okviru programa Interreg Italija – Slovenija. Knjigo lahko kupite v Cerjanki ali po naročilu preko elektronskega naslova cerjanka@mirenkras.si.

Javni zavod Miren Kras
Foto: arhiv JzMK

dinos 80^{let}

Moč preteklosti, vizija prihodnosti

ODKUPIMO:

Staro železo in pločevino, baker, aluminij, medenino, odslužene avtomobilske akumulatorje, star papir

Za pravne osebe uredimo uničenje
zaupne dokumentacije

DINOS Nova Gorica

Cesta IX. korpusa 110
5000 Nova Gorica
Tel: 041 669 994
novagorica@dinos.si
www.dinos.si

Delovni čas:
Ponedeljek od 7.00 - 16.00
Torek-petek od 7.00 - 15.00
Sobote, nedelje in prazniki
zaprto

V PRIMERU DEŽJA SE BO PRIREDITEV ODVIJALA POD ŠOTOROM!

2026

V

Praznik RADICKE

Lipa na Krasu
12. 4. ob 9.00

VODEN PANORAMSKI POHOD ČEZ OVČJAK
DEGUSTACIJA JEDI IZ RADICKE – pričetek ob 12. uri

Občina
Miren-Kostanjevica

MIREN KRAS

Orehovlje
TSD

Praznik špargljev

24. 5. 2026 OB 15.00

Športni park JAVA, Orehovlje

TRADICIONALNA NEDELJA

- Povorka vozov s kulturnim programom
- KRAS-NI ŠPARGLJI – Okusno kolesarsko potepanje
- Podelitev priznanj za najboljša vina
- Stojnice in bogat srečolov
- Gostinska ponudba sezonskih in lokalnih dobrot
- Tradicionalna špargljeva rolada velikanka

PROST VSTOP

Več na www.mirenkras.si

ZABAVA Z
GLASBENO SKUPINO
DEJAN DOGAJA

za otroke in odrasle

Miren Kras in Brda z Okusi ljubezni med TOP 6 na ITB Berlin

Med najboljše inovativne zgodbe trajnostnega turizma natečaja Green Destinations Top 100 Story Awards 2025 sta se uvrstili destinaciji Miren Kras in Brda s projektom Okusi ljubezni, ki je spomladi 2024 v izvirno čezmejno enogastronomsko doživetje povezal šparglje, češnje in izbrana vina treh vinskih pokrajin.

Destinaciji Miren Kras in Brda sta s čezmejnem enogastronomskim projektom Okusi ljubezni dosegli izjemen uspeh na mednarodnem turističnem sejmu ITB Berlin, kjer sta se uvrstili med TOP 6 najboljših praks v kategoriji Business & Marketing v okviru natečaja Green Destinations Top 100 Story Awards 2025. Projekt Okusi ljubezni je tako ustvaril edinstveno zgodbo sodelovanja med destinacijami in ponudniki na območju Krasa, Vipavske doline in Brd.

Fundacija Green Destinations je vodilna svetovna organizacija, ki s podporo regionalnih partnerjev – med katere sodi tudi STO (Slovenska turistična organizacija) – izvaja programe certificiranja turističnih destinacij na področju trajnosti. Programu nagrajevanja dobrih praks trajnostnega turizma, ki poteka v okviru projekta Top 100 Story Awards, se je od leta 2014 pridružilo že več kot 600 destinacij iz 160 držav po vsem svetu, tudi iz Slovenije.

Destinacija Miren Kras je bila od leta 2019 do danes nominirana in nagrajena že sedemkrat v različnih kategorijah, tokrat skupaj z destinacijo Brda, v kategoriji Business & Marketing (Poslovanje in trženje).

Gre za prestižno priznanje, ki odraža kakovost in trajnost po mednarodnih standardih GSTC – Global Sustainable Tourism Council, ki so jih zasnovali

vodilni strokovnjaki z vsega sveta za posamezna področja delovanja.

Program Top 100 vsako leto nagrajuje najboljše prakse, ki izboljšujejo skupnosti, varujejo dediščino in kažejo, kako lahko premišljeno upravljanje destinacij ustvari merljive spremembe. Izbrani in nominirani primeri dobrih praks dokazujejo, da je s predanostjo, s sodelovanjem in z jasnimi cilji mogoče narediti pomemben premik k bolj trajnostnemu turizmu, ki prispeva tudi k dvigu kakovosti življenja lokalne skupnosti.

Zmagovalne TOP 3 prakse v posamezni kategoriji so bile razglašene 5. marca 2026 na sejmu ITB Berlin 2026. Čestitke za končno tretje mesto letos prejmejo tri slovenske destinacije:

- Bled v kategoriji Poslovanje in trženje,
- Bela krajina v kategoriji Okolje in podnebje,
- Bohinj v kategoriji Cvetoče skupnosti.

V Miren Krasu in Brdih smo ponosni na izjemen rezultat uvrstitve projekta Okusi ljubezni med TOP 6 najboljših praks na področju poslovanja in trženja izmed več kot 200 prijavljenih projektov z vsega sveta. Dosežek je odraz jasne vizije in dobrega sodelovanja destinacijskih organizacij, ponudnikov ter lokalnih skupnosti na čezmejnem območju Krasa, Vipavske doline in Brd.

Predvsem pa potrjuje razumevanje priložnosti združevanja znanja in sredstev v izvirne projekte, ki ob nižjih stroških prinašajo boljše rezultate in merljivo višjo dodano vrednost za vse deležnike.

Takšen pristop ostaja vodilo tudi za prihodnjo RDO – Regijsko destinacijsko organizacijo, ki bo v prihodnjem triletnem obdobju povezano regijo postavila na svetovni turistični zemljevid kot enotno destinacijo.

Javni zavod Miren Kras
Fotografije: splet

Pesmi aleksandrink v verzih in glasbi

V Pomniku na Cerju se je odvil vsebinsko in glasbeno izvrstno interpretiran poklon aleksandrinkam s poudarkom na Mileni Faganeli, izobraženi učiteljici iz Mirna, ki je v Egiptu služila kruh kot vzgojiteljica mladega Butrosa Galija

Dogodek Pesmi aleksandrink v verzih in glasbi v organizaciji MIRE – Ženskega odbora Slovenskega centra PEN v sodelovanju z Javnim zavodom Miren Kras in ob podpori Zveze kulturnih društev Nova Gorica je v preplet poezije **Darinke Kozinc** v glasbeni interpretaciji kantavtorice in pesnice **Sabine Vostner** in kvarteta VIRILIS z izvedbo uglasbitev **Mirana Rustje** povezala **dr. Megi Rožič** s premišljeno vtakano strokovno popotnico fenomena ženskih migracij in emancipacije.

Direktorica Javnega zavoda Miren Kras **mag. Ariana Durnik** je izpostavila lokacijo Pomnika, ki se nahaja na točki, od koder se odpirajo pogledi na dve naravni pokrajini, ki sta pomembno zaznamovali zgodbo aleksandrink:

»Na severu se ob reki Vipavi mehko vije Vipavska dolina z raztresenimi vasicami, od koder je v 19. in 20. stoletju odšlo na tisoče naših prednic s trebuhom za kruhom, ki je hranil družine in

ohranil premoženje, pa tudi v iskanju lastne sreče, pogosto opoteče. Na jugu se v jasnih dneh kot kristal blešči Jadransko morje, vez s Kairom in Aleksandrijo, kamor so kot ptice selivke odhajale naše none in pranone, a se za razliko od naravnih migracij živali, niso vračale vsako leto, niti vsakih pet let, nekatere se niso vrnile nikoli. A je sleherna med njimi dodala vrstico v nikoli izpeto zgodbo pogumnih žensk, ki preko vedno novih smeri še vedno potuje do src ljudi. Za njimi namreč ostaja dediščina, ki je za vedno spremenila odnos do vloge ženske v družbi.«

Zbrane je nagovorila tudi predstavnica slovenskega centra PEN **Milena Šmit**.

Prireditev je popestril recital Pesmi za aleksandrinke v izvedbi **Boženke Jelerčič** v slovenščini in **Aleksandre Devetak** v italijanščini, kustodinja **mag. Inga Brezigar** pa je predstavila življenjsko pot aleksandrinke **Milene Faganeli**, učiteljice iz Mirna, znane po tem, da je

vzgajala mladega Butrosa Galija, ki je kasneje postal sekretar OZN in je z njo vse do smrti ohranjal stike.

Slovesnega večera v poklon ženskam na Cerju se je udeležila tudi državna sekretarja na Ministrstvu za Slovence v zamejstvu in po svetu **Vesna Humar**, tudi dolgoletna članica Društva za ohranjanje dediščine aleksandrink iz Prvačine.

Javni zavod Miren Kras
Foto: ZOSO – Damjan Simčič s.p.

odprtje

CARSUS TRAIL
22. APRIL
OB 11. URI

PRI POMNIKU MIRU NA CERJU

Zeleno srce Krasa

- Udeležba visokih predstavnikov Republike Slovenije
- Svečana predaja donatorskih sredstev
- Čudovit kulturni program

Edinstvena krožna pot, ki je po silovitem požaru leta 2022 nastala na pobudo sedmih obmejnih občin in ob podpori srčnih donatorjev.

Projektni partnerji

Gledališka igra za kulturni praznik

Večletno sodelovanje med Kulturnim društvom Stanko Vuk Miren - Orehovlje in Prosvetnim društvom Štandrež dokazuje, da kultura živi tam, kjer jo ljudje nosimo v srcu in jo z veseljem delimo z drugimi.

Kultura ni le del naše preteklosti, temveč živa sila sedanjosti, ni le zapis v knjigah ali dogodek na odru. Je prostor, kjer se narod prepozna, kjer se oblikujejo vrednote in kjer se ohranja spomin. Gledališče ima v tem prostoru posebno vlogo. Že tisočletja je privilegiran prostor, v katerem družba sama sebi postavlja ogledalo. Je ena najstarejših oblik kulturnega izraza, kjer beseda oživi, kjer se človeški značaji razkrijejo v vsej svoji resničnosti, pogosto s pomočjo humora in ironije.

Avlo OŠ Miren smo letos spremenili v gledališče in na odru je zaživela posebna komedija Marcolfa. Pred mnogimi leti jo je napisal italijanski genij odrskih burk Dario Fo, dobitnik Nobelove nagrade za literaturo leta 1997. Predstava je tipičen primer Fojevega žanra, ki zna na humoren, tudi absurden način prikazati človeške lastnosti, naj gre za bogatina ali najbednejšega bajtarja.

Komedija Marcolfa

Markiz, mogočnej in lažnivec, ki je zaradi razsipnosti obubožal in se zaradi dolgov skriva pred upniki, ima v službi dekle Marcolfo. Zaročena je s Francescom, ki pa odlaša s poroko. V zgodbo se vplete še Giuseppe, ko v časopisu prebere, da je Marcolfa na loteriji dobila bajno vsoto denarja. Prej ne preveč lepa in neprivlačna dekla naenkrat postane priljubljeno dekle.

Igro je v slovenščino prevedel **Matej Klanjšček**, pod režijo štandreške priredbe pa se podpisuje **Andrej Zalesjak**. Posebno dodano vrednost predstavi dajejo tudi simpatični glasbeni vložki – songi **Eve Dolinšek** in **Andreja Zalesjaka**, ki jih je uglasbila Eva. Pri glasbeni izvedbi je sodelovala tudi **Ana Cotič**. Poleg igralk **Mojce Dolinšek**, sta obe glasbeni ustvarjalki iz naših krajev, kar predstavi daje še poseben pečat povezovanja.

*Kulturno društvo Stanko Vuk
Miren - Orehovlje
Foto: Sonja Cijan*

57. revija Primorska poje v Biljah

Tudi letos smo z radostjo in s ponosom prestopili prag že 57. revije Primorska poje.

Kot že vrsto let se je pevska revija odvila v Domu krajanov Negovana Nemca. Ta veličastna pevska manifestacijavsako leto znova odpira vrata novim zgodbam in odkrivanjem glasbene lepote. Čeprav je o njej bilo že veliko povedanega, njena moč ne pojenja – vsaka izvedba, vsak glas, vsak ton prinaša nekaj svežega in nepozabnega. A ne glede na čas in nove začetke ostaja nekaj nespremenljivo: Primorska poje je praznik zborovskega petja, praznik, ki združuje srca, povezuje ljudi in nas spominja, kako čudovita je moč skupnega glasu.

Letošnja revija je poseben poklon dvema velikima pesnikoma: Srečku Kosovelu ob 100-letnici njegove smrti, pesniku, ki je v svojih verzih na edinstven način upodobil podobe Krasa, ter Dragotinu Ketteju ob 150-letnici njegovega rojstva, pesniku ljudskih pesmi, ki opjevajo življenje in doživetja iz narave ter številne ljubezenske zgodbe. Nekatere njune pesmi so bile tudi uglasbene, kar še dodatno bogati glasbeno izkušnjo te revije.

V Biljah se je letos predstavilo šest zborov: Pevski zbor Društva upokojencev Cerklje, Ženska vokalna skupina Zimzelen Nova Gorica, Cerklveni mešani pevski zbor Zavratec, Vokalna skupina Lira, Cerklno, Mešani pevski zbor Davorin Jenko iz Banjaluke iz Bosne in Hercegovine ter Moški pevski zbor Anton Klančič Miren. Prav vsi nastopajoči zbori so z doživetimi izvedbami navdušili občinstvo in poželi iskren aplavz.

Prisotne so prijazno nagovorili župan naše občine **Mauricij Humar**, koordinatorka Območne izpostave JSKD Nova Gorica **Sabina Volk Simčič** ter podpredsednik Zveze pevskih zborov Primorske **Miran Žitko**. Slednji je poudaril moto letošnje revije, verz Srečka Kosovela: »Naš spev je strasten, naša moč je živa!«

Prireditelj, ki jo je povezovala **Lučana Petrovčič**, so vsi nastopajoči zaključili s himno revije, ki jo je za 57. rojstni dan napisala **Klara Makovec**. Avtor skladbe je profesor glasbe, zborovodja, glasbeni pedagog in skladatelj gospod **Miroslav Paškvan**, ki je sedel tudi med občinstvom.

Bil je čudovit večer. Srečno, Primorska poje!

KTD Zarja Bilje

Izhetsy – prva knjiga iz trilogije Andreje Svetlič

Andreja Svetlič je že od otroštva knjižni molj. Knjige so bile njen prvi prostor domišljije, kmalu pa so se jim pridružile tudi zgodbe, liki in svetovi, ki so sprva obstajali le zanj.

Dolga leta sem pisala brez misli na objavo – iz potrebe, ne iz ambicije. Zgodbe so ostajale v zvezkih in mapah kot tihi spremljevalci. Šele pozneje je ena od njih dozorela v roman, s katerim se danes prvič predstavljam bralcem. Roman Izhetsy se osredotoča na ljubezen v zahtevnih okoliščinah, tam, kjer čustva niso varna in razum pogosto trči ob srce. Dogaja se v znanstvenem okolju, ki ni zgolj ozadje, temveč prostor napetosti, kjer se skuša meriti nekaj neulovljivega – človeško bližino. V ospredju so psihološko zaznamovani liki, razpeti med odgovornostjo, etiko in željo. Njihove odločitve niso popolne, so pa človeške.

Kako se je rodila ideja za to knjigo?

Ideja je nastajala postopoma. Izhajala je iz osebnega opažanja in vprašanj, ki so se mi pojavljala skozi čas. Sprva je šlo le za misli, ki so se sčasoma povežale v širšo zgodbo, dokler nisem začutila, da imajo dovolj teže za knjigo.

Kako dolgo je knjiga nastajala od prve ideje do izdaje?

Od prvih zametkov do končne izdaje je minilo dobro leto in pol. Proces je vključeval obdobja intenzivnega pisanja, premore, popravke in ponovna razmišljanja, ki so knjigo postopoma izoblikovali v končno obliko.

Katere teme so vam bile pri pisanju najpomembnejše?

Pri pisanju so mi bile najpomembnejše psihološke teme likov – njihova notranja dinamika, motivi in čustveni odzivi. Osredotočila sem se na to, kako pretekle izkušnje, travme, želje in strahovi oblikujejo njihove odločitve ter odnose z drugimi. Pomembno mi je bilo prikazati notranje konflikte, razkorak med tem, kar liki kažejo navzven, in tem, kar se dogaja v njih, ter proces njihovega psihološkega razvoja skozi zgodbo.

Se v knjigi odražajo tudi vaša osebna doživetja?

Ja in ne. Konkretnih izkušenj, ki jih doživljajo liki v knjigi, sama nisem imela.

So pa mi zelo blizu njihovi notranji svetovi – občutki negotovosti, dileme, strahovi in vprašanja, s katerimi se soočajo. Ti so izšli iz mojega lastnega razmišljanja, opazovanja ljudi in izkušenj, ki jih prinese življenje.

Je kakšen lik še posebej blizu vam – ali vam je bil najtežji za pisanje?

Ja, vsi trije glavni liki so mi blizu. Vendar najbližje mi je Svetlana. Vanjo sem na nek način projicirala svoje lastne strahove, dileme in nezaupanje vase. Prek nje sem lahko raziskovala notranje dvome, vprašanja o lastni vrednosti in iskanje poguma, ki jih sama dobro poznam.

Kaj bi si želeli, da bralci odnesejo s seboj po zadnji strani?

Da bi bralci po zadnji strani, kljub vsem strahovom in dvomom, uzrli sebe takšne, kot so v resnici – čudoviti. Da bi začutili, da jim ni treba biti brezhibni, da bi bili vredni. Da je njihova nepopolnost pravzaprav prostor, kjer se skriva njihova popolnost.

Kakšen je vaš pisateljski ritual? Pišete zjutraj, ponoči, v tišini?

Moj pisateljski ritual ni vezan na točno določen del dneva, bolj na ritem. Največkrat pišem zjutraj ali zvečer, ko je svet nekoliko tišji in misli lažje stečejo. Idealna bi bila popolna tišina, a z dvema otrokoma je to skoraj nemogoče, zato me skozi celoten proces pisanja spremljajo slušalke in glasba. Ritual zame niso idealni pogoji, ampak vztrajanje pri pisanju kljub vsakdanjemu kaosu.

Komu bi to knjigo še posebej priporočili?

Knjiga je odlična izbira za bralce, ki uživajo v več različnih žanrih. Posebej jo priporočamo tistim, ki imajo radi romanco, napeto dogajanje in globok psihološki vpogled v like. Bralce bo pritegnila kombinacija čustvenih trenutkov, skrivnosti in subtilnih preobratov, ki držijo pozornost do zadnje strani.

Ker gre za trilogijo, bodo bralci gotovo nestrpno čakali nadaljevanje. Ali že nastaja drugi del in kdaj bi lahko ugledal luč sveta?

Da, drugi del je že v fazi pisanja in delo lepo napreduje. Točnega datuma izida sicer še ne morem napovedati, a če bo šlo vse po načrtih, bi lahko nadaljevanje ugledalo luč sveta enkrat poleti.

Andreja Svetlič
Foto: osebni arhiv

Literarni večer z Matejo Gomboc

V Krajevni skupnosti Opatje selo smo s članicami Ženskega društva Žbrinca, PD Kras Opatje selo in Društva GO-Spominčica pričeli v letu 2025 z vajami za krepitev spomina in vzdrževanjem bralne zmožnosti. Vemo, da s pomočjo rednega branja izboljšamo jezikovne spretnosti, razširimo obzorje, ohranjamo miselno vitalnost in z ustreznimi vsebinami dosežemo notranji mir.

Udeleženci srečanj smo za skupno branje izbrali knjigo avtorice Mateje Gomboc, *Gorica*. Knjigo smo si podajali iz rok v roke vse leto in za nagrado bralcem januarja povabili avtorico na zaključni literarni večer.

Gostja **Mateja Gomboc** je po zaključku študija slovenskega in italijanskega jezika in književnosti na ljubljanski Filozofski fakulteti večino svoje delovne dobe poučevala na srednjih šolah v Novi Gorici in Ljubljani. Ob odraščajočih otrocih sta pisanje in prevajanje zavzela pomembno mesto v njenem vsakdanu. Začela je s pisanjem kratke proze za odrasle, nato pa še za otroke in mladino, kjer izraža veselje do življenja. Za svoj roman *Balada o drevesu* je 2022 prejela nagrado desetnica, ki ga za najboljšo otroško in mladinsko delo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev članom.

Roman Gorica

Roman *Gorica* je izšel konec leta 2023 pri slovenski založbi Miš. Že naslednje leto je bil nominiran za knjigo leta na Slovenskem knjižnem sejmu, leta 2024 je prejel Cankarjevo nagrado, splošne knjižnice pa so ga umestile v seznam Dobre knjige. V središču romana je mesto Gorica, ki jo je tok zgodovine razdelil na italijansko Gorico in jugoslovansko Novo

Gorico. Gre za zgodbe štirih žensk o njihovih usodah in pogledih na življenje na Goriškem v času druge svetovne vojne in po njej, od okupacije in kapitulacije Italije, prihoda Nemcev, požiga naselij v okolici Gorice ter njene osvoboditve 2. maja 1945 in razdelitve na cono A in B, kar je pomenilo prekinitev stikov med ljudmi ob meji. Po podpisu mirovne pogodbe 10. februarja 1947 je severna Primorska ostala brez upravnega, gospodarskega in kulturnega središča.

Gradnja Nove Gorice je bila neizbežna. Vsa ta dogajanja je Mateja Gomboc vključila v osebne in pretresljive pripovedi Dore, Mateje, Pine in Lili iz literarnih družin Marušič in Vecchiet. Vsebina knjige in avtorica, s katero se je pogovarjala **Sonja Valič**, sta privabili številne obiskovalce. S petjem so srečanje obogatile pevke Žbrince, pogovor posameznih udeležencev z avtorico pa se je še nadaljeval po uradnem zaključku, kajti za marsikoga je bilo življenje ob meji stvarnost, ki je tudi po zaslugi Mateje Gomboc in njenih sogovornikov ne bomo pozabili.

Z branjem in vajami za spodbujanje spomina bomo tudi letos nadaljevali.

Sonja Valič

Foto: Irena Veselič

Več kot dve desetletji glasbene predanosti

Ženski pevski zbor Društva žena Miren - Orehovlje je v preteklem letu zaznamoval pomemben mejnik – 21 let neprekinjenega ustvarjanja in širjenja ljubezni do petja. Jubilejno leto je minilo v znamenju številnih nastopov, prijetnih srečanj in nepozabnih glasbenih doživetij, ki so jih pevke delile z občinstvom doma in drugod.

V sezoni 2025 so članice zbora zapele kar na 23 dogodkih. Njihova pesem je odmevala po Vipavski dolini, Krasu in Goriških brdih, s svojimi nastopi pa so se predstavile tudi v Ljubljani in na Škofijah. Leto so odprle z obiskom Doma upokojencev Gradišče, že februarja pa so nastopile v Domu upokojencev Nova Gorica ter sodelovale na slovesnem odprtju programa GO! 2025 v Novi Gorici.

Pomladni meseci so bili še posebej bogati. Marca so pevke nastopile na večerji Društva upokojencev Miren v Biljah, sodelovale na prireditvi Primorska poje v Škofijah ter obogatile dogajanje na občnem zboru DU Miren in v Hiši dobre volje Miren. Aprila so razveselile stanovalce Doma upokojencev Ajdovščina ter s pesmijo prispevale k spremljevalnemu kulturnemu programu ultra maratona na Cerju.

V maju so sodelovale v gledališki predstavi 1976, nastali v koprodukciji SNG Nova Gorica in programa GO! 2025. Prvi del sezone so sklenile junija z nastopi v domovih upokojencev Podsobotin in Vipava, posebno mesto pa je imel njihov tretji letni koncert, na katerem so znova potrdile svojo pevsko kakovost in predanost skupnemu delu.

Jesenski del leta so začele z nastopi v Hiši dobre volje Miren in Domu upokojencev Nova Gorica. Oktobra so se odpravile v prestolnico, kjer so sodelovale na Festivalu za tretje življenjsko obdobje. November je bil izjemno aktiven – v enem mesecu so se zvrstili nastopi na občinski reviji pevskih zborov v Kostanjevici na Krasu, na martinovanju v Brdih, za DU Miren, v Cirusu Vipava ter na Reviji pevskih zborov severne Primorske v Novi Gorici. Leto so sklenile v prazničnem vzdušju z decembrskima nastopoma v Hiši dobre volje Miren in na božični večerji Društva upokojencev Miren.

Pod vodstvom **Mojce Cej** zbor z optimizmom in ustvarjalnim zagonom že gleda v prihodnost ter pripravlja nove projekte, s katerimi bo še naprej soustvarjal

kulturni utrip Goriške. V svoje vrste vabijo tudi nove pevke, ki jih veseli petje, druženje in skupno ustvarjanje.

Aktivnosti in nastope Ženskega pevskega zbora Društva žena Miren - Orehovlje je mogoče spremljati na njihovi Facebook strani.

Mojca Cej
Foto: arhiv zbora

FASADNI SISTEMI

OMETI

TLAKI

MAVČNI SISTEMI

HIDROIZOLACIJA TERAS

ZUNANJA UREDITEV

TRGOVINA Z GRADBENIM MATERIALOM

Gradite Z NAMI!

ELKOR

Naj bivanje postane užitek.

www.elkor.si

05 30 32 140 ali 041 366 768

Nikole Tesle 12a, ŠEMPETER PRI GORICI

Anton Klančič - Antek

Anton Klančič je bil pevec, učitelj glasbe v osnovni šoli, zborovodja, organist, skladatelj. Ob njegovi 90-letnici je sin Gregor zbral očetovo skladateljsko zapuščino cerkvene glasbe in jo izdal v dveh zvezkih z naslovoma **Harfo dal si v mojo roko in Tebe, Boga, hvalimo**.

leta 1999, v kateri so skladbe za moške, ženske in mešane zборе.

Zbirka cerkvenih skladb v dveh zvezkih: Harfo dal si v mojo roko in Tebe, Boga, hvalimo.

V prvem zvezku so zbrane skladbe, pri katerih so avtorji besedil nabožni pesniki, deloma so v njej tudi priredbe ljudskih cerkvenih napevov. Zvezek začne z Marijinimi skladbami in nadaljuje s cerkvenim letom, torej s skladbami za božič, post, velika noč itd. Zvezek sklepa skladbe, ki so nastale ob različnih priložnostih, npr. ob srebrni maši nekdanjega mirenškega župnika Cirila Ceja, ob papeževem obisku ...

V drugem zvezku so zbrane skladbe na bogoslužna besedila, ki so razdeljena na slovenski in latinski del. Tu najdemo dve mašni uglasbitvi, speve med berili in pred evangelijem, dve večji psalmski uglasbitvi, ki sta nastali ob praznovanju 750-letnice prve omembe Mirna, uglasbitev maše za umrle in obsežen latinski Requiem. Zvezek sklepa slavnostna himna *Te Deum* – Tebe, Boga, hvalimo.

Anton Klančič – Antek se je rodil 7. avgusta 1935 v Mirnu. Že zgodaj je ostal brez matere. Oče se je z otroki po svoje prebijal v življenju. Antek se je moral kot mlad fant čim prej zaposliti, kot je bilo tedaj v navadi. Ker so v Mirnu doma čevljarji, so tudi njega posadili na čevljarški stolček. Toda tu se ni znašel.

Študijska leta, poučevanje in zborovodstvo

Že v času čevljarjenja se je učil igranja in harmonij pri lazaristu **Alojziju Mlakarju** in nato pri goriškem skladatelju **Mirku Fileju**. Srečanje s **Tomažem Tozonom** je bilo zanj srečno naključje. Ta ga je nagovoril, da se je odločil za študij na Pedagoški akademiji, smer glasbena pedagogika. Ljubljana je ponujala marsikaj, zlasti spoznavanje novih ljudi s področja glasbe in kovanje novih prijateljstev na tem področju. Njegovi sošolci so bili tudi danes priznani glasbeniki **Marijan Gabrijelčič**, **Ivo Jelarčič**, **Janez Močnik**.

V času študija je Antek pel v Slovenski filharmoniji, pri vodopivcih, kot študent poučeval na osnovni šoli. **Blaž Arnič** ga je prepričeval, naj nadaljuje s šolanjem, a se je vrnil domov in začel s poučevanjem na osnovni šoli. Po prihodu domov je ustanovil Moški pevski zbor Miren in ga vodil dvajset let. V Mirnu je osnoval tudi mladinski pevski zbor. Kot zborovodja je vodil več zborov: Moški pevski zbor KRAS iz Opatjega sela, Mešani pevski zbor Svoboda iz Renč, Moški zbor v Gabrjah (Italija). Leta 1997 je ustanovil Moški pevski zbor Chorus'97.

Ustvarjalno obdobje komponiranja

Po upokojitvi je nastopil čas ustvarjanja novih glasbenih del. Že prej je sicer kaj »preuredil« ali dopisal za tiste, ki so ga poprosili za pomoč. Tudi skladal je že. Sedaj pa je imel več miru, da se je posvetil samo pisanju novih skladb: in sicer posvetnih in cerkvenih. Posvetne pesmi so bile izdane v knjigi *Ah, ti bori*

Predstavitve knjige v domači cerkvi

Kulturno društvo **Stanko Vuk Miren - Orehovlje** je pripravilo predstavitev knjige v domači cerkvi sv. Jurija. Klančičeve uglasbene pesmi so prepevali Moški pevski zbor Anton Klančič pod vodstvom **Mateja Petejana**, Pevski zbor društva žena Miren - Orehovlje (pevovodkinja **Mojca Cej**), združen župnijski pevski zbor Miren (zborovodja **Andrej Budin**) in Vokalna skupina Chorus'97 (zborovodja **Ana Zalar**). Na orgle in klavirno je igral **Gregor Klančič**, pogovor z Gregorjem je vodila **Marta Pavlin**.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo Občini Miren - Kostanjevica, ki je finančno podprla izdajo pesmarice, mirenskemu župniku **Robertu Ušaju**, ki nam je omogočil izvedbo prireditve v mirenski cerkvi, članicam župnijskega Karitasa za pomoč pri pogostitvi in seveda vsem, ki ste večer preživeli z nami.

*Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Orehovlje
Foto: Sonja Cijan*

Miren v srcu

Telovadnica pri OŠ Miren se je napolnila z občinstvom, v katerem so sedeli predvsem starši, bratje in sestre otrok in drugi vaščani – vsi željni nastopa mladih.

Obiskovalci so ob prihodu dobili izdelek otrok iz OŠ Miren, sami pa so lahko podarili prostovoljni prispevek za šolski sklad. Devetošolci so s svojimi starši pripravili srečelov.

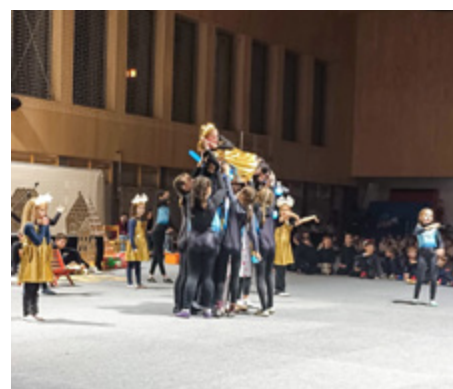
Za začetek je mladinski pevski zbor OŠ Miren, ki ga vodi učiteljica **Minka Markič**, prvič zapel šolsko himno. Za besedilo šolske himne je lansko šolsko leto potekal natečaj za vse učence in učenke OŠ Miren, vključno s podružnicama. Zmagala je takratna devetošolka **Lara Komel**, himno je uglasbil nekdanji učenec **Rene Fajt**, aranžerka skladbe pa je učiteljica Minka Markič. Lari se je učiteljica slovenščine ter mentorica pri pesmi **Vanesa Vodovnik** prisrčno zahvalila za besedilo.

Na oder je prišel tudi župan **Mauricij Humar**, ki je vse vzpodbudil k ljubezni do domovine. Lepe in spodbudne besede je takoj za njim izrekel tudi ravnatelj **Tomaž Krivec**, saj je izredno ponosen na to, da lahko vodi zavod, v katerem so zaposlene tako srčne in delavne osebe in ustvarjalni otroci

Nato so nastopali prisrčni vrtčevski otroci s pevsko točko Babica zima ter plesno točko Ples snežink. Otroci iz Podružnice Bilje so nastopali s čudovito plesno točko Beli oblaki, bele snežinke. Na kitari jih je spremljal šestošolec Evan. Učenci in učenke razredne stopnje so se predstavili s plesno-pevsko točko Božični čas, takoj za njimi pa učenci in učenke Podružnice Kostanjevica na Krasu z ganljivim pevsko-plesnim nastopom. Med drugim so zapeli tudi pesmico Naj ljubezen združi vse ljudi, kar je bilo tudi sporočilo nastopa.

Na prireditev je prišla tudi skupina učencev iz OŠ Nazarje, ki je pobratena šola OŠ Miren, s svojim pevskim zborom in zborovodkinjo **Katjo Gruber**. Za tem je ravnateljica **Vesna Lešnik** povedala nekaj besed o Nazarjah, da smo bolje spoznali kraj, od koder prihajajo.

Prijetno so nas presenetile učiteljice in vzgojiteljice zavoda OŠ Miren, ki so s pomočjo zborovodkinje Minke Markič zapele pesem Cel svet imaš na dlani.

Čisto za konec so svoje glasove združili zbor učiteljic in vzgojiteljic, otroški in mladinski zbor OŠ Miren, otroški zbor obeh podružnic in zbor Osnovne šole Nazarje ter skupaj zapeli pesem Za božič kot otrok.

Prireditev sta vodila šestošolca **Evan Močnik** in **Melisa Berginc** ter osmošolki **Katja Pagon** in **Zala Žužič**.

Ta prireditev bo za vedno v našem srcu. Združili smo se in pokazali, kaj zmoremo.

*Vanesa Vodovnik
Foto: arhiv šole*

Noč branja

Konec januarja so na Osnovni šoli Miren učiteljice že četrto leto zapored organizirale dogodek Noč branja, namenjen učencem in učenkam predmetne stopnje, ki opravljajo bralno značko.

Šola se je spremenila v letališče, učiteljice v stevardese. Učenci so že teden pred dogodkom prejeli letalsko vozovnico, ob prihodu pa so prejeli zastavice držav, ki so jih morali povezati s pravimi celinami. Razdelili so se v štiri skupine – Azija, Afrika, Amerika in Avstralija.

Za začetek jih je tradicionalno čakal ogled gledališko-improvizatorske skupine Dženny. Nato je vsaka skupina izmenično potovala v štiri različne destinacije.

- Odpotovali so v Afriko, kjer so jih čakale likovne delavnice z učiteljico **Andrejo Pegan Pahor**. Pripravila jim je vrečke iz blaga, primerne za nošenje knjig, na katere so ustvarjali potisk s tradicionalnimi afriškimi vzorci oz. motivi.
- V Severni in Južni Ameriki so jih čakale kulinarične delavnice z učiteljicama **Martino Sirk Jereb** in **Tino Mavrič**, kjer so pekli ameriške palačinke (ter jih seveda tudi pojedli) in pripravili omake za tortiljin čips.
- V Avstraliji jih je čakala soba pobega, ki jo je pripravila **Anamarija Velušček Zorzut**.
- V Aziji pa pisanje haikujev z učiteljicama **Vaneso Vodovnik** in **Tejo Volk**.

Za konec jih je učitelj **Blaž Uršič**, ki se je spremenil v pilota za en večer, popeljal med zvezde. S kopilotom **Mitjo Klančičem** sta učencem omogočila opazovanje zvezd in planetov.

Ob koncu večera so udeleženci sedli v krog in povedali, kaj jim je bilo najlepše in najboljše v večeru. Skupaj so še ustvarili zgodbo, pri kateri je vsak povedal eno besedo. Zgodba ni imela veliko smisla, ta večer ja. Učenci, učenke, učiteljice in učitelj so ustvarili čudovite spomine in se medsebojno povezali in sodelovali. Branje te pripelje v najčudovitejše kraje!

Vtisi učencev

Ota: »Najbolj mi je bilo všeč, ko smo opazovali zvezde ali pa ko smo odtiskovali barvo na torbe.«

Larina: »Meni je bilo nasploh vse všeč, a najbolj pisanje haikujev in ko smo pekli palačinke.«

Gaja: »Vse mi je bilo všeč, ampak najbolj pa impro predstava.«

Ambrož: »Druženje z učiteljicami in učiteljem.«

Matija: »Najbolj mi je bila všeč soba pobega.«

Vanessa: »Lepo je bilo, da smo imeli več časa za druženje s sošolci oz. tudi drugimi udeleženci.«

Manca: »To je bilo najboljše, kar smo kdaj počeli v šoli.«

*Vanesa Vodovnik
Foto: arhiv šole*

Glinene hiške

Na Podružnici Bilje se trudimo ohranjati pomembno zapuščino naših prednikov. V Biljah je to zagotovo opekarska tradicija. Vsako leto sodelujemo z Društvom keramikov Bilje in se preizkušamo v ustvarjanju z glino. V letošnjem šolskem letu je zaživel tudi keramični krožek, za katerega verjamemo, da bodo prijavljeni učenci z veseljem obiskovali.

Obiskale so nas gospe **Helena Tomažič, Miroslava Fon, Marjana Peric, Kaja Pregelj** in **Marinka Kverh**. Zavihali

smo rokave in pokazali ustvarjalno plat. Z njihovim vodenjem in pomočjo so nastale čudovite glinene hiške, ki sedaj čakajo, da se v peči dobro posušijo.

Gospem iz Društva keramikov Bilje najlepša hvala za pomoč, potrpežljivost in vse nasvete.

Besedilo in foto: Nadja Ipavec Fabjan, Podružnica Bilje

Učenci OŠ Miren odkrivali skrivnosti kamnin

V okviru projekta KRAS-CARSO II, ki ga sofinancira EU v okviru Programa Interreg VI-A Italija – Slovenija, je na Osnovni šoli Miren potekala geološka delavnica za 9. razrede, ki jo je organizirala Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov.

Delavnico so vodili predstavniki projektnih partnerjev Parka Škocjanske jame in Zavoda RS za varstvo narave, ki so učencem pripravili zanimivo in poučno spoznavanje geologije ter Krasa.

V sklopu delavnice so učenci prisluhnili predavanju o nastanku in geološki

zgodovini Krasa, poklicu geologa in kraških pojavih ter prepoznavali kamenine in fosile. Za prepoznavanje kamenin so preizkusili tudi mobilno aplikacijo Kamencheck.

Sledil je terenski ogled in prepoznavanje kamenin ter fosilov v zidovih, vodnjaku (štirni) v centru mesta, ogled bližnjega opuščenega kamnoloma in prodnikov reke Vipave. Na kameninah so učenci izvedli tudi poizkus reakcije s kislino.

Besedilo in foto: Jana Preradovič

Zabavni svet matematike

Učenci 4. razreda so se v okviru dejavnosti Viharjenje možgančkov udeležili delavnice Zabavni svet matematike.

Skozi igro in raziskovanje so razvijali matematično mišljenje in sposobnost logičnega sklepanja ter ponudili nadarjenim in radovednim učencem dodatne izzive.

Pri delavnici so reševali logično-matematične uganke, sestavljali tangrame, zlagali kocke glede na barve in oblike, reševali račune s sličicami ter matematične mreže. Naloge so bile zasnovane tako, da so učence spodbujale k sistematičnemu razmišljanju, iskanju različnih rešitev in vztrajnosti pri delu. Preko igre so utrjevali svoje matematično znanje.

Delo je potekalo v manjših skupinah, kar je omogočalo sodelovalno učenje in

izmenjavo idej. Učenci so z zanimanjem sodelovali in pokazali, da je lahko matematika tudi zabavna in izzivalna.

*Eva Zaman
Foto: arhiv šole*

Besedni lov za radovedne glave

Učenci 3. razredov so se v okviru dejavnosti Viharjenje možgančkov udeležili delavnice Besedni lov za radovedne glave.

Namen delavnice je bil spodbujanje različnih oblik mišljenja, razvijanje jezikovnih in kognitivnih spretnosti ter nudenje dodatnih izzivov nadarjenim in radovednim učencem.

Inovacijske delavnice predstavljajo pomemben del obogatitvenega programa, saj učencem omogočajo poglobljeno učenje, razvijanje ustvarjalnosti in samostojnega razmišljanja. Poseben poudarek je namenjen razvoju logičnega, problemskega in ustvarjalnega mišljenja, ki so ključna za uspešno učenje in celostni razvoj učencev.

Učenci so pri delavnici reševali rebuse povezane s hrano, z živalmi, z rastlinami in s predmeti. Z uporabo slik, števil in simbolov so urili sklepanje, pozornost in

bogatili besedni zaklad. Delo v manjših skupinah je spodbujalo sodelovanje, izmenjavo idej in učenje drug od drugega.

V nadaljevanju so učenci oblikovali povedi iz premešanih besed, pri čemer so utrjevali razumevanje stavčne zgradbe, natančnost pri branju ter sposobnost jezikovnega izražanja. Takšne naloge so še posebej primerne za nadarjene učence, saj omogočajo miselno poglobljanje, iskanje več možnih rešitev in ustvarjalno rabo jezika.

Delavnica je potekala v spodbudnem in sodelovalnem vzdušju. Učenci so z zanimanjem sodelovali, aktivno izražali svoje ideje ter uspešno reševali zastavljene izzive.

Eva Zaman
Foto: arhiv šole

Simulacija šolskega parlamenta v Novi Gorici

V Novi Gorici je januarja potekala simulacija šolskega parlamenta, na kateri je sodelovalo tudi pet učenk Osnovne šole Miren.

Dogodek so organizirali dijaki Gimnazije Nova Gorica, kandidati za mlade ambasadorje Evropskega parlamenta, ki so za osnovnošolce pripravili vsebinsko bogato in poučno delavnico.

V okviru simulacije so udeleženci razpravljali o aktualnih temah trajnostnega razvoja, med katerimi so bile podnebni ukrepi, cenovno dostopna in čista energija, enakost spolov ter odprava revščine.

Razprave so potekale v manjših skupinah, kjer so učenci aktivno sodelovali, izražali svoja stališča ter v sodelovanju z drugimi iskali inovativne in trajnostno naravnane rešitve.

Dogodek je učencem omogočil vpogled v delovanje demokratičnih procesov, hkrati pa spodbujal kritično razmišljanje, sodelovanje in odgovorno državljanstvo. Simulacija šolskega parlamenta je bila dragocena izkušnja, ki je prispevala k večjemu razumevanju družbenih izzivov ter pomena aktivnega sodelovanja mladih v javnem življenju.

Eva Zaman
Foto: arhiv šole

Donacija RK Bilje podružnični šoli v Biljah

Iskreno in z velikim spoštovanjem se zahvaljujemo predsednici **Boži Silvi Marega** in članicam Krajevne organizacije RK Bilje za donacijo, s katero so omogočili prevoz učencev Podružnice Bilje na kulturni dan.

Učenci so v okviru dneva dejavnosti obiskali knjižnico, galerijo in kulturni dom v Novi Gorici, kjer so spoznavali pomen

bralne kulture, likovne umetnosti ter širšega kulturnega dogajanja. Neposreden stik s kulturnimi ustanovami jim je omogočil dragoceno izkušnjo, ki bogati njihovo znanje, spodbuja ustvarjalnost in krepi spoštovanje do kulturne dediščine.

Vaša podpora dokazuje, da v naši organizaciji cenite pomen vzgoje, izobraževanja in kulturnega udejstvovanja

mladih. S tem ste pomembno prispevali k nepozabnemu in poučnemu dnevu naših učencev.

Hvala za vašo pomoč, zaupanje in sodelovanje.

Učenci in učitelji Podružnice Bilje

Pravljичno dopoldne s knjižničarko Polono Palčič

Otroci oddelkov Zebre in Žirafe so prisluhnili pravljicnim zgodbam in spoznali knjižničarko Polono Palčič.

V našem vrtcu smo doživeli pravo pravljичno dopoldne. Na obisk je prišla knjižničarka **Polona Palčič** iz Goriške knjižnice Franceta Bevka. Najprej smo spoznali pesem Krompir in fižol. Pri sami izvedbi je uporabila lutko volka, ki je otroke takoj pritegnila k poslušanju.

Nato nam je pripovedovala pravljico o Trolu, ob kateri smo lahko spremljali diaporo. Ta je otroke zelo pritegnila. Ti so ob poslušanju ves čas sodelovali, odgovarjali na vprašanja in delili svoje misli.

Sledili sta še dve krajši pravljici o palčkih Pavlu in Petru, ob katerih smo razgibali prstke, ter o dečku, ki je potoval na oblaku.

Knjižničarki Poloni smo se za prijetno dopoldne zahvalili z otroško risbo, ki smo jo sami ustvarili.

Mojca Šinigoj
Foto: arhiv vrtca

Glasbeni obisk v vrtcu v Kostanjevici

V vrtcu nas je obiskala mama **Nika Kovačič**, ki nam je pričarala čudovito glasbeno dopoldne.

Otrokom je predstavila dva glasbena instrumenta – flauto in saksofon. Na zanimiv in otrokom razumljiv način je opisala, iz česa sta instrumenta narejena, kako se nanju igra ter kakšne zvoke lahko ustvarjata.

Otroci so z velikim zanimanjem poslušali razlago in si instrumenta tudi ogledali. Posebno navdušenje je sledilo,

ko je mama Nika na flauto in saksofon zaigrala nekaj znanih otroških pesmi. Otroci so se ji pridružili in ob spremljavi prepevali, kar je ustvarilo prijetno in sproščeno vzdušje.

Glasbeni obisk je bil za otroke zelo prijetna izkušnja, saj so skozi igro in poslušanje spoznavali svet glasbe in glasbil. Mami Niki Kovačič se iskreno zahvaljujemo za njen čas, trud in čudovito glasbeno doživetje, ki ga je delila z nami.

Lea Ličen
Foto: arhiv vrtca

Pletemo in kvačkamo

V vrtcu v Miru nas je obiskala nona **Dušica** in nam predstavila svoj hobi: pletenje in kvačkanje. Otrokom je pokazala nekaj svojih ročno izdelanih izdelkov ter jim nazorno prikazala, kako iz volne nastanejo zanke, vzorci in oblike. Otroci so se poskusili v kvačkanju in navijanju volne ter pri tem z velikim zanimanjem opazovali njeno delo.

Na koncu nam je nona podarila nekaj svojih kvačkanih okraskov – smrečico, snežaka in kroglice – ki bodo polepšali našo igralnico.

Obisk none Dušice nam je prinesel prijetno ustvarjalno dopoldne ter otrokom

omogočil spoznavanje nove spretnosti in ročnega dela.

Mary Otilija Mrhar
Foto: arhiv vrtca

Spoznajmo človeško telo

V skupini Krtki v Vrtcu Kostanjevica na Krasu smo v preteklih dneh raziskovali zanimivo temo – človeško telo.

Otroci so z veliko radovednostjo in veseljem spoznavali, kako je zgrajeno naše telo in kako moramo zanj skrbeti, da ostanemo zdravi in močni.

Pogovarjali smo se o zdravi prehrani, pomenu gibanja ter o tem, kako svoje telo zaščitimo pred mrazom oziroma pred soncem. Spoznali smo različne telesne organe in njihove funkcije, prav tako pa tudi čutila ter njihovo vlogo pri zaznavanju okolice. Otroci so morali organe in čutila pravilno zalepiti in razporediti na narisano človeško telo, s čimer so na igriv in ustvarjalen način utrjevali novo znanje. Okušali smo različno hrano in ugotavljali, ali je hrana kisla, sladka, grenka ...

Preko pravljice smo se naučili, kako potuje hrana po našem telesu, kar je še posebej pritegnilo pozornost. Z različnimi tehnikami smo ustvarjali na likovnem področju – izdelali smo kape in rokavice ter se pogovarjali o tem, kako se primer- no oblečemo in tako zaščitimo telo pred mrazom. Naučili smo se novo pesem, ki poje o telesu.

Posebno doživetje je bila lutka človeškega telesa, iz katere smo lahko vzeli posamezne organe, si jih od blizu ogledali in otipali. Iskreno se zahvaljujemo Centru za krepitev zdravja iz Nove Gorice za prijazno izposajo in sodelovanje.

Preko igre, ustvarjanja in pogovora so otroci pridobili dragocena znanja

o svojem telesu ter se učili o skrbi za zdravje – kar je odlična popotnica za prihodnost.

Lea Ličen

Foto: arhiv vrtca

Poskrbimo za ptice

Pesem o vrabčku je v zimskih dneh večkrat odmevala iz naše skupine in nas na prijeten način popeljala v svet ptic ter skrbi zanje.

V zimskem času smo se v vrtcu veliko pogovarjali o pticah, ki pri nas ostanejo

tudi v hladnih mesecih in potrebujejo našo pomoč. Projekt Poskrbimo za ptice je otroke spodbujal k opazovanju narave, razvijanju sočutja do živali ter ustvarjalnemu izražanju. Preko pravljic smo spoznavali različne ptice, kot so vrabček, sinica, sova in vrana.

Otroci so z zanimanjem prisluhnili zgodbam, se pogovarjali o življenju ptic pozimi ter se učili, zakaj je pomembno, da jim pomagamo s hrano in z zavetjem. Ob tem smo se naučili tudi več pesmic. Veliko smo ustvarjali, izdelali smo ptičjo

krmilnico, gnezdo, ptice, lojno pogačo ter pri tem uporabili različne materiale. Otroci so z veseljem ustvarjali, razvijali svojo domišljijo in krepili ročne spretnosti.

Zaključek projekta smo obeležili s poldansko delavnico, ki smo jo izvedli s skupino keramičark iz Bilj. Otroci so s starši izdelovali ptičke iz gline. S projektom smo otrokom približali naravo ter jih spodbudili k skrbi za živali.

Mojca Šinigoj

Foto: arhiv vrtca

Pust v Vrtcu Opatje selo

Pri Mravljicah v Opatjem selu smo letos pohiteli s pustnim rajanjem. Že v petek pred počitnicami smo v vrtec povabili Else, gasilce, Ninje, Pepelko, klovna, Rdečo kapico in lovca. Skupaj smo zaplesali ob zvokih Aljaževe harmonike in se posladkali s sladkimi krofi. Pustno rajanje smo nadaljevali pred našim vrtcem. Uspelo nam je, da smo z našim veseljem in pesmijo vsaj za en dan odgnali zimo in priklicali pomlad.

Metka Istenič

Foto: arhiv vrtca

... v vrtcu v Biljah

Na pustni torek je naš vrtec napolnilo pustno vzdušje. Na skupnem rajanju so se zbrali otroci iz skupin Levi, Slončki,

Žirafe in Zebre, ki so v pisanih kostumih in maskah soustvarili sproščeno ter veselo dopoldne.

Dogodek je bil zasnovan kot skupna dejavnost, namenjena spodbujanju medsebojnega povezovanja otrok različnih skupin, razvijanju socialnih veščin ter krepitvi občutka pripadnosti vrtcu. Ob glasbi smo zaplesali, se družili in se podali na skupni sprehod po vasi Bilje.

Pustno rajanje predstavlja pomemben del ohranjanja kulturne dediščine, saj otrokom omogoča doživljanje tradicionalnega običaja na njim primeren način – skozi igro in gibanje.

Špela Lazar

Foto: arhiv vrtca

... v Kostanjevici

Čeprav so bile šolske počitnice, smo v Vrtcu Kostanjevica na Krasu veselo pustovali. Dan smo pričeli s slastnimi krofi, ki so otrokom zagotovili dovolj energije za veselo pustno rajanje.

Najprej smo otrokom pripravile otroško glasbo, ob kateri so plesali in se prosto gibali. Poseben poudarek je bil namenjen predstavitvi pustnih mask. Otroci so predstavili svoje pustne kostume, ki so

bili zelo raznoliki – od pogumnih gasilcev in neustrašnih super junakov do nežnih metuljčic in pravljичnih princesk. Pustno dogajanje smo nadaljevali s sprehodom po vasi, kjer smo predstavili pisane in izvirne pustne oprave ter prepevali pustne pesmi. Otroci so s svojo razigranostjo in dobro voljo polepšali vaško okolje ter prispevali k ohranjanju pustnih običajev.

Lara Dornik

Foto: arhiv vrtca

... in v Mirnu

Na pustni torek smo v vrtcu organizirali dan na temo pusta, da bi spodbujali ustvarjalnost, medsebojno sodelovanje ter doživljajsko učenje skozi igro in gibanje.

Otroci so že ob prihodu v vrtec izražali veselo razpoloženje, saj so bili preoblečeni v različne pustne like (princeske, gasilce, superjunake, živali, pravljичna bitja ipd.). Vzgojiteljice smo jih sprejele ob pustni glasbi, s čimer smo ustvarili prijetno in spodbudno vzdušje. Po zajtrku je v potekalo srečanje vseh skupin. Vsaka je predstavila svoje pustne maske in glasbeni ali gibalni nastop. Otroci so z veseljem in ponosom predstavili svoje kostume ter ob tem razvijali samozavest, govorne in socialne spretnosti. Sledil je pustni ples s plesnimi in z rajalnimi igrami. Dejavnosti so bile prilagojene starosti otrok ter so spodbujale razvoj gibalnih sposobnosti, ritmičnega poslušanja in sodelovanja v skupini.

Poseben del dneva je predstavljala pustna povorka po Mirnu. V spremstvu vzgojiteljic in nekaterih staršev so se otroci sprehodili skozi kraj, prepevali pustne pesmi ter pozdravljali krajanje. S tem smo krepili povezanost vrtca z lokalnim okoljem ter otrokom omogočili

neposredno izkušnjo vključevanja v širšo skupnost. Ob vrnitvi v vrtec je sledila pogostitev z bonboni. Dan smo zaključili v prijetnem in sproščenem vzdušju

Maja Tomšič

Foto: arhiv vrtca

Zlata oljčna vejica 2026

V dvorani Sequoia InnoRenew CoE v Izoli je 5. februarja 2026 potekal Festival Zlata oljčna vejica in Olje mladih 2026.

To sta osrednja strokovna in promocijska dogodka s področja oljkarstva v Sloveniji, ki ju je organiziralo DOSI – Društvo oljkarjev slovenske Istre. Dogodek je potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije, dr. Nataše Pirc Musar, ki se je festivala tudi udeležila in zbrane nagovorila.

Predsednica Republike Slovenije **dr. Nataša Pirc Musar** je v svojem nagovoru poudarila pomen oljkarstva kot dejavnosti, ki presega zgolj pridelavo hrane. »Zlata oljčna vejica ni le tekmovanje, temveč praznik znanja, predanosti in poštenega dela. Je poklon tradiciji, ljudem in znanju ter potrditev, da ima slovenska Istra v oljkarstvu ne le bogato preteklost, temveč tudi jasno in obetavno prihodnost,« je dejala. Ob tem je izpostavila simbolni pomen oljke kot drevesa vztrajnosti ter pomen zaščitene označbe porekla kot jamstva izvora, kakovosti in spoštovanja do potrošnika.

Prispelo kar 164 vzorcev oljčnih olj

Šampion festivala »Zlata oljčna vejica 2026« je postal Janko Bočaj (Stara Kortina, Maurino). Naziv vicešampiona sta prejela Ekološka družinska kmetija Olea d'Istria in Oljčno olje Morgan.

Na tekmovanje je prispelo kar 163 vzorcev oljčnih olj iz Italije, Hrvaške in Slovenije – kar je največ doslej. Rekordna udeležba potrjuje visoko zaupanje pridelovalcev v strokovnost postopkov in več kot 30-letno tradicijo ocenjevanja, ki pomembno prispeva k prepoznavnosti slovenskega oljčnega olja doma in v tujini.

Zlati dobitniki tudi Kmetija Pahor Dejan in Oljkarstvo Robert Okretič

Med dobitniki zlatega priznanja sta tudi dva kraška oljkarja, Kmetija Pahor

- Dejan Pahor iz Opatjega sela in Oljkarstvo Robert Okretič iz Kostanjevice na Krasu.

Zlato priznanje je rezultat požrtvovalnega dela in vztrajnosti. Poseben poudarek je na kakovosti in kvaliteti kraškega oljčnega olja, ki dosega vrhunske rezultate na mednarodnih tekmovanjih in ocenjevanjih.

Robert Okretič

Foto: Jadran Rusjan in Robert Okretič

Srečanje s slavnim fotografom McCurryjem

V začetku maja 2024 me je poklicala Giulia Sandrin in naju z možem Izidorjem povabila k sodelovanju pri dogodku v povezavi z razstavo GO!2025.

Potekal naj bi intervju, kjer bi povedali, kako je bilo prva leta po razmejitvi z Italijo. Posneli bi tudi nekaj fotografij s **Steve McCurryjem**. Glavni organizator je bil gospod **Roberto Covaz**, novinar časopisa Il Piccolo. Zelo prijetno sem bila presenečena, ko sem izvedela za svetovno znanega fotografa McCurryja in njegovo nepozabno fotografijo afganistanske deklice z zelenimi očmi

Zadnje dni v juniju 2024 je prišla ekipa s slavnim fotografom in ostalimi udeleženci tega dogodka. Zbrali smo se na nekdanjem mejnem prehodu v Opatjem selu. To je bil blok samo za lastnike zemljišč v Italiji. Sedaj je to razpadajoča hišica, obraščena z robido in s koprivami, ampak gospod McCurry ni dovolil, da

bi kaj počistili ali uredili. Tako so nastale fotografije po njegovem videnju. Dve fotografiji sta na razstavi v Gorici v hiši Morassi pod Goriškim gradom.

Za Izidorja in zame je bil ta dogodek nekaj izjemnega. Nikoli si nisem predstavljala, da se bom na stara leta srečala s tako pomembno osebo. Vedno sem mislila, da se to dogaja samo v knjigi ali filmu.

Na koncu naj se zahvalim naši vaščanki **Giuliji** za povabilo in ji še enkrat čestitam za njeno imenitno darilo Krasu, saj je avtorica knjige Kras 2022 – spomini na požar. Hvala tudi Robertu Covazu in seveda naj naj zahvala Stevu McCurryju.

Cirila Marušič

Toplina sredi zime: utrinki iz naše Hiše

Zima ima poseben čar. Jutra so tišja, zrak je ostrejši, na oknih se zarišejo ledene rože, po prostoru pa zadiši po čaju, cimetu in sveže pečenih piškotih. In čeprav so dnevi krajši, so v naši Hiši prav v tem času pogovori daljši, pesmi glasnejše, smeh pa še bolj nalezljiv. Praznični čas pri nas ni le del koledarja, je občutek. Je toplina, ki jo ustvarjamo skupaj.

Vsako tretjo sredo v mesecu si podarimo duhovno urico. To je čas, ko se umirimo, poglobimo vase in napolnimo z novo duhovno energijo, ki nas spremlja vse do naslednjega srečanja. Duhovnost in vera starejšim pogosto pomenita oporo, upanje in moč, zlasti takrat, ko dnevi niso najlažji. Skupaj je lažje nositi tudi težje misli.

Petkova srečanja z osnovnošolci in pes Šac ter Društvo psoriatikov

Posebno mesto v našem tedenskem utripu imajo petkova srečanja z osnovnošolci OŠ Miren, ki jih vodi učiteljica **Marija Božič**. Ko v prostor vstopijo mladi, s seboj prinesejo svež veter energije. Smeh premosti generacije, pogovor steče spontano in hitro postane jasno, da se drug od drugega učimo prav vsi. Mladi prinesejo razigranost, starejši modrost. In kombinacija je zmagovalna.

V novembru nas je razveselila gospa **Metka** s terapevtskim psom Šacijem iz Zavoda PET. Šaci je potrpežljivo iskal skrite priboljške, prijazno delil tačke in mirno prenašal česanje ter nameščanje ovratnice. Ob takih trenutkih vedno znova spoznamo, kako zelo stik z živaljo pomirja, odpira srce in nariše iskren nasmeš.

Gostili smo tudi Društvo psoriatikov Slovenije, ki nam je predstavilo luskavico, kronično imunsko pogojeno vnetno bolezen, ki prizadene 1–3 % svetovne

populacije. Dopoldan je bil poučen in zanimiv, predvsem pa priložnost za pogovor in nova spoznanja.

Praznični dnevi

In potem je potrkal december. Tisti mesec, ko je v zraku nekaj posebnega. Priprave smo začeli z zavihanimi rokavi, s peko piškotov ter z izdelovanjem glinenih okraskov ob pomoči Društva keramikov iz Bilj. Nastali so čudoviti uni-katni obeski, ki so kmalu zasijali na naši jelki. Pri okraševanju so nam pomagali tudi osnovnošolci iz Podružnice Bilje, ki so drevesu dodali še mladostno igrivost. Pripravili so nam tudi kratko plesno točko in nam tudi zapeli.

Ker smo bili skozi leto res pridni, in to brez kančka dvoma, nas je obiskal tudi sveti Miklavž z angelčkom z Mirenskega gradu. Prinesel je sladkarije, drobna darila in predvsem dobro voljo. Decembrsko ustvarjanje smo nadaljevali z otroki iz vrtca Miren. Skupaj smo izdelovali novoletne škratke in dokazali, da domišljija nima starostne omejitve.

Prazniki pri nas ne minejo brez glasbe. Obiskale so nas Žbrince iz Opatjega sela in nas razveselile s čudovitimi pesmimi. Tiste, ki smo jih znali, smo z veseljem zapeli skupaj z njimi. Po nastopu smo še poklepetali, se nasmejali in se posladkali z domačim kolačem. Takšna druženja pustijo dolg, prijeten odmev. Žbrince so nas tudi obdarile z majhno pozornostjo in doma pripravljenim kolačem, ki smo ga z veseljem pojedli za malico.

V prazničnem času se je majhno število uporabnikov Hiše odpravilo tudi na obisk k županu **Mauriciju Humarju**, da mu osebno voščimo ob prihajajočih praznikih. Toplo smo bili sprejeti tudi pri županu Mauriciju Humarju. Za nas si je vzel čas in ob klepetu smo si izmenjali lepe želje. S prijaznimi besedami in odprtostjo nas je povabil k sodelovanju pri izdelavi jasic pri občini skupaj z OŠ Miren. Takšni trenutki nam veliko pomenijo, saj potrjujejo, da smo slišani, sprejeti in del kraja, v katerem delujemo.

Za praznično razpoloženje so poskrbele tudi članice pevskega zbora Društva žena Miren - Orehovlje. Njihov koncert je napolnil prostor s toplino in mirom. Dobrovoljci in dobrovoljke so ploskali, se pridružili petju in uživali v vsakem tonu. Na obrazih so se risali nasmehi, ki povedo več kot tisoč besed.

Z devetošolci OŠ Miren smo izdelali veliko jelko iz šeleshamerja. Okrasili smo jo z zapisanimi željami za novo leto, dodali snežinke in jo obdali s simbolično snežno odejo. Vsaka zapisana želja je bila droben košček upanja za prihodnost.

Seveda tudi letos ni manjkala naša tradicionalna decembrska tombola. Napetost je rasla iz minute v minuto, številke so se počasi razkrivale, dokler ni končno zazvenel veseli vzklik: »Tombola!« Veselje ob nagradi je bilo nalezljivo, pa naj bo glavna ali čisto majhna.

GO Spominčice, Tačke pomagачke in Rdeči noski

Skozi vse leto skrbimo tudi za miselno kondicijo. Torkova srečanja s **Sonjo Valič** iz Spominčic so postala nepogrešljiv del našega programa. Vsakič nam pripravi raznolike miselne vaje, od takšnih, ki ogrejejo možgane, do tistih, ki jih pošteno razmigajo. In če kdaj kakšna naloga zahteva malo več zbranosti? Toliko bolje pravijo, da možgani ob izzivih rastejo.

V februarju nas je obiskala **Lili Moze-tič** s terapevtsko psičko Fijo iz društva Tačke pomagачke. Skupaj smo reševali uganke, ponavljali barve in oblike ter jih iskali v okolju. Fija je s svojo mirno

prisotnostjo poskrbela za sproščeno in veselo vzdušje. Stik z živalmi ima posebno moč, povezuje, pomirja in razveseljuje.

Za konec zimskega obdobja so nas obiskali še Rdeči noski s predstavo Gremo na morje, prilagojeno osebam z demenco. Z igro, glasbo in toplino so nas popeljali med borovce, na vlak in na plažo. Začutili smo morski veter in slišali šum valov in vohali borovce. Za trenutek smo bili vsi tam na morju, brez kovčkov, a s polnim srcem. Pričarali so nam gledališče v pravem pomenu besede, z odrom, gledališkim zastorom in nastopom.

Naša Hiša je prostor druženja, ustvarjalnosti, gibanja, petja, pogovora in medsebojne podpore. Predvsem pa je prostor, kjer nihče ni sam. Če si želite toplih pogovorov, aktivnosti, novih poznanstev

ali preprosto prijetno preživetega dne, vas z veseljem sprejmemo medse. Vrata so odprta. Nasmehi pripravljeni. Manjka-te le še vi.

Odprti smo vsak delavnik, od ponedeljka do petka, med 7.00 in 16.00.

Telefon: 051 660 818,
E-pošta: hisa.miren@dung.si

MK

Foto: arhiv Hiše

Nova razsvetljava na nogometnem igrišču »Pr' Štanti«

Zadnji januar 2026 je dodatno obogatil dolgo in pestro zgodovino nogometa v Mirnu. Na ta dan je namreč mirensko Nogometno društvo Adria pripravilo slavnostno odprtje nove razsvetljave oziroma novih reflektorjev na glavnem mirenskem igrišču »Pr'Štanti«.

Igrišče Pr'Štanti oziroma krajevno imenovano »kampo« že desetletja predstavlja središče nogometnega dogajanja v Mirnu. Tu se zbirajo številni igralci in gledalci oziroma nogometni navdušenci. Krajanji so na svoj »kampo« ponosni, v zadnjih desetletjih pa se veselijo vedno novih pridobitev: malo in veliko pomožno igrišče, dograjevanje klubskih prostorov... Posebno veselje pa pomenijo uspehi mirenskih moštev v različnih starostnih kategorijah.

Začetek nogometnega dogajanja »Pr'Štanti«

Začetek nogometnega dogajanja Pr'Štanti sega v trideseta leta prejšnjega stoletja, ko so domačini poprijeli za lopate in krampe ter začeli z izravnavanjem in urejanjem njivske površine pod Mirenskim gradom. Tako je Miren pridobil veliko nogometno igrišče, ki pa takrat ni bilo ograjeno, vrata pa so bila lesena. Osnovni pogoji za nogometno igro so bili vzpostavljeni in igrali so že prve tekme.

Po drugi svetovni vojni se je živahno življenje na igrišču Pr' Štanti že jeseni leta 1945 nadaljevalo. Leta 1969 je igrišče prvič dobilo mrežasto ograjo, klubska uprava pa je zagnala gradnjo novih slačilnic. Poleti leta 1974 je bilo igrišče razširjeno in urejena je bila nova ograja.

Prvo namakanje z lastno opremo je klub oziroma društvo izvedel septembra 1987. Leta 2005 sta bili na vzhodnem in zahodnem delu igrišča zgrajeni betonski nepokriti tribuni. Po postavitvi šestih stebrov okrog igrišča in napeljavi električnih kablov je bila leta 2009 zaključena ureditev razsvetljave glavnega igrišča. Glede na takratne materialne možnosti so bili žarometi šibki, tako da so omogočali le občasne večerne treninge in neuradne tekme. Leta 2009 je društvo odprlo malo nogometno igrišče, leta 2017 pa veliko pomožno igrišče z umetno travo.

Postavitev močnejših žarometov

Dandanes si celovite nogometne dejavnosti pravzaprav ni mogoče zamisliti brez razsvetljenega igrišča. Pouk na šolah se odvija tudi v popoldanskih urah, prav tako pa se je delovni čas ponekod pomaknil v pozno popoldne. Vse to narokuje vadbo v jesenskem in zimskem času v večernih urah pod žarometi. Ta dejstva so pred leti spodbudila upravo društva pod vodstvom predsednika **Erika Kovica** k odločitvi za projekt zamenjave razsvetljave na glavnem igrišču.

Na začetku projekta je bilo potrebno najprej določiti jakost osvetlitve, tako da bo nova razsvetljava zadoščala zahtevanim pogojem za nastopanje v drugi slovenski nogometni ligi. Društvo je strokovno pomoč poiskalo pri podjetju Intra lighting iz Šempetra, ki je imelo več let svoje prostore tudi v Mirnu. Po dobavi žarometov in izdelavi kovinskih podaljškov stebrov je nastopila glavna faza projekta – montaža na terenu. Nova razsvetljava je bila montirana na že obstoječe betonske stebre s kovinskimi podaljški, ki jih je vrhunsko skonstruiral in zvaril domači mojster **Marjan Pegan**. Društvo je pridobilo statično presojo montaže nove razsvetljave na obstoječe kandelabre. Montažo kovinskih podaljškov na betonske stebre in novih reflektorjev so opravili delavci podjetja Elektro

Primorska pod vodstvom domačina **Ju-lijana Furlana**. Novi reflektorji so prvič zagoreli že konec leta 2024. Nato je bilo potrebno postaviti novo elektro omario, ki zagotavlja normalno delovanje elektroinštalacij pod polno obremenitvijo. Tudi to delo so opravili delavci podjetja Elektro Primorska.

Postavitev nove inštalacije so finančno omogočili Občina Miren - Kostanjevica, Nogometna zveza Slovenije in Fundacija za šport. Pomemben delež v finančni konstrukciji projekta je pomenilo delo prostovoljcev, kar je zmanjšalo potreben obseg pridobivanja finančnih virov. Še posebej se je izkazal domačin **Robert Štanta**, ki se je od vsega začetka močno angažiral in pri tem opravil ogromno inštalacijskih in monterških del.

V okviru dogodka slovesnega »vklopa« nove razsvetljavo, ki ga je pripravila nova uprava s predsednikom **Tomažem Batističem** na čelu, je bil organiziran turnir treh ekip, na katerem so se pomerile članske ekipe ajdovskega Primorja, novogoriške Gorice in domače Adrie. Razsvetljava je bila slovesno vklopljena med zadnjo tekmo turnirja. Zmagovalec turnirja je postala ekipa Primorja, ki je prejela pokal, medtem ko so bile zaslužnim deležnikom za postavitve razsvetljave podeljene plakete zahvale. Slovesnost se je zaključila z živahno družabnostjo v veselem vzdušju ob pomembni pridobitvi nogometa v Mirnu.

Ciril Tomšič

Foto: osebni arhiv

Športnik Goriške za leto 2025

Športna zveza Nova Gorica je pozvala klube, da do sredine januarja oddajo kandidature za podelitev priznanj zaslužnim športnim delavcem in športnikom za dosežke v letu 2025.

V Občini Moren - Kostanjevica je bilo leto 2025 na športnem področju zelo uspešno, saj imamo kar devet nagrajencev.

Za svoje dolgoletno delovanje kot športni delavec je bronasto priznanje prejel **Matej Žniderčič**, TRAP klub Zveze lovskega društva Nova Gorica.

Matej in Jan Žniderčič

Jan Žniderčič iz TRAP kluba Zveze lovskega društva Nova Gorica je prejemnik bronaste plakete.

Sebastjan Ferfolja iz Društva paraplegikov Severne Primorske je prejel priznanje za dosežke v parašportu.

Melisa Šturm in **Ema Prostran** iz Športnega kluba Twist sta prejeli bronasto medaljo.

Plesna šola PRO Dance Company se je odlikovala s kar tremi nagrajenci, in sicer so prejemniki: **Jakob Dornik Kofol** s srebrno medaljo, **Noel Meziniec** in **Lara Kušnjerek** z zlato medaljo.

Čestitke športnikom in športnemu delavcu za prejeta priznanja. Še naprej vam želimo uspešno športno pot.

Uredništvo

Foto: Jure Batagelj

Melisa Šturm in Ema Prostran

Sebastjan Ferfolja

Jakob Dornik Kofol, Noel Meziniec in Lara Kušnjerek

Poškodovan kremplj – nadloga ali bolezensko stanje?

Bolezen krempljev se lahko pojavi pri psih in mačkah vseh starosti, spola in pasme ter prizadene okoli 1 % psov in 2 % mačk. Čeprav so običajno lokalne narave, so lahko tudi znak bolj generalizirane bolezni, zato je bistvenega pomena popoln klinični pregled.

Obstaja več obolenj, ki lahko prizadejejo kremplje vašega ljubljence – popolna odsotnost kremplja, nenavadno veliki ali majhni kremplji, vnetja, nenormalna rast, ukrivljenost, luščenje, mehčanje, celo rakave tvorbe. Pri diagnostiki je potrebna temeljita anamneza in popoln fizični pregled s pozornostjo na vse tačke, kremplje in kožo. Kadar je prizadet en sam kremplj, se lahko posumi na travmo ali neoplazijo. Kadar sta prizadeta dva ali več krempljev, je treba upoštevati druge vzroke (bakterijske ali glivične okužbe, prehransko neravnovesje ipd).

Bolni kremplji

Zdravi kremplji

Bolezni, povzročene s travmo

Travma je najpogostejši vzrok bolezni krempljev. Lahko so fizične ali kemične narave. Zdravljenje je odvisno od resnosti poškodbe. Navadno je to podporno z lajšanjem bolečin, s povijanjem in z antibiotiki. Včasih je potrebna tudi odstranitev zlomljenih delov pod splošno anestezijo. Da bi zagotovili normalno ponovno rast krempljev, si je treba pri odstranjevanju prizadeti ohranitev živega dela.

Parazitski ali protozojski vzroki

Kožni parazit *Demodex canis* lahko povzroči okužbo, ki vodi v nenormalno rast krempljev. Drugi dermatološki znaki lahko vključujejo eritem, luščenje, komedone in alopecijo na obrazu, nogah, tacah ali trupu. Kavljaste gliste lahko povzročajo hitro rast krempljev, nenormalno ukrivljenost ali obliko. Sistemske znaki vključujejo drisko, izgubo teže, zadrževanje v rasti in anemijo.

Parazitske bolezni je mogoče diagnosticirati na podlagi anamneze, prisotnosti drugih znakov, s kožnim ostružkom in z analizo blata.

Leišmanioza

Znano je, da to stanje povzroča nenormalno dolge, ukrivljene in krhke kremplje brez drugih znakov, lahko tudi dermatitis na glavi, okončinah, periokularno

alopecijo in ulcerozni dermatitis. Sistemske znake pa so izguba teže, driska, atrofija žvekalnih mišic, bilateralna ohromelost, vnetje oči, splošna šibkost in letargija.

Leišmanioza je običajno neozdravljiva, zdravljenje je osredotočeno na lajšanje znakov in zmanjšanje obremenitve s paraziti.

Bakterijski in glivični vzroki

Bakterijske okužbe kremplja so sicer pogoste, pa vendar jih je treba obravnavati kot sekundarne, pri čemer je travma najpogostejši sprožilni vzrok. Če je prizadetih več krempljev, se lahko pojavi vročina in splošno slabo počutje. Pri kroničnih bakterijskih okužbah se lahko pojavi tudi vnetje kosti.

Glivično obolenje se običajno kaže tudi z brezdlačnimi mesti, s krastami in z vnetjem drugje po telesu, zlasti na tacah in obrazu. Sistemske glivične okužbe se kažejo tudi s spremembami drugje po telesu, splošnim slabim počutjem in z vročino. Okužba krempljev z malasezijo spremlja rjav, suh do vlažen eksudat in rjasto obarvani kremplji in tace.

Diagnozo se postavi s pomočjo kliničnih znakov in anamneze ter s prisotnostjo organizmov. Zdravljenje bakterijskih okužb vključuje odstranitev zlomljenih

delov kremplja, sistemske antibiotike, lokalna antibakterijska sredstva in umivanje šap z različnimi razkužili. Pri glivičnih okužbah se zdravi z uporabo sistemskih protiglivičnih zdravil ter z umivanjem šap s protiglivičnimi šamponi.

Imunsko pogojeni vzroki

Pemfigus foliaceus je najpogostejša imunska pogojena dermatitoza pri živalih. Klinični znaki so značilne površinske pustule na obrazu, nosnem planumu, ušesih, trupu in blazinicah tačk.

Simetrična lupoidna onihodistrofija prizadene večino krempljev. Nemški ovčar, angleški seter in finski bradati ovčar so genetsko predisponirani. Gre za domnevno imunsko posredovano bolezen, teorije o možnem sprožilcu vključujejo reakcijo na zdravila, alergije na hrano in genetsko predispozicijo. Sprva se kaže kot luščenje kremplja, ki ji sledi nenormalna tvorba na enem, nato pa na več krempljih na vseh tačkah. Klinični znaki so različni. Večina psov ima kronično šepanje, otekle prste, izgubo krempljev, krvavitve in sekundarne okužbe kože ali krempljev.

Diagnozo se postavi na podlagi anamneze, kliničnih znakov in izključitve drugih dejavnikov ter zahteva histopatologijo. Zdravljenje je težavno, saj gre za imunsko pogojeno obolenje in je lahko

hkrati povezano z drugimi težavami. Lahko traja mesece, preden se pojavijo pozitivni rezultati, vključuje pa sistemske antibiotike, esencialne maščobne kisline, lokalne šampone in protivnetna zdravila.

Neoplastični vzroki

Približno 12 % vseh obolenj krempljev in krempljevega ležišča so tumorji (ploščatocelični karcinom, fibrosarkom, adenokarcinom, osteosarkom, melanom, sarkom mehkega tkiva). Labradorec, standardni pudelj, rotvajler, jazbečar in gladkodlaki prinašalec so predisponirane pasme.

Ne glede na vrsto se neoplazija kremplja pogosteje pojavlja na sprednjih okončinah kot na zadnjih.

Zdravljenje je odvisno od vrste tumorja, stopnje, stadija in značilnosti, ki jih postavimo z odvzemom vzorca in s histopatologijo.

Ne odlašajte z obiskom veterinarja, če opazite, da se vašemu ljubljenu po-gosto poškodujejo kremplji. Morda pa se za na videz nedolžno poškodbo skriva kakšno resno obolenje!

Jana Zavrtanik, dr. vet. med.

Foto: osebni arhiv

almima

EMBAL

Spletna trgovina:

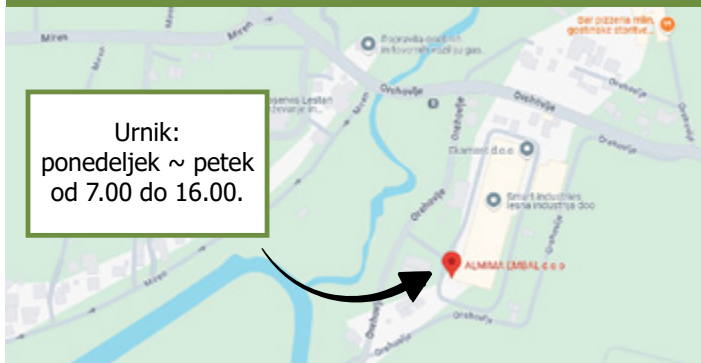
www.almima-embal.si

TRGOVINA:

Orehovlje 2a (industrijska cona)

Urnik:
ponedeljek ~ petek
od 7.00 do 16.00.

V ponudbi imamo:

- embalaža za sadje in zelenjavo
- strech folijo in lepilne trakove
- razne vrečke, vrečke v roli
- darilni program
- embalaža za vino
- peki papir
- embalaža za pekarstvo
- embalaža take away
- vakum vrečke in stroje
- embalažo piknik program
- papirnate brisače in serviete
- alu pladnje in alu folijo
- lončke in posodice
- čistila in pripomočke za čiščenje, vrečke za smeti...

Tel.: +386 (0)5 330 39 30, E-mail: info@almima-embal.si

Občina
Miren-Kostanjevica

Tradicionalno
prvomajsko
srečanje
ob 17. uri

1. maj

Opatje selo 2026

- ✓ Moški pevski zbor »KRAS«, Opatje selo
- ✓ Mladinski pevski zbor KRAS, Opatje selo
- ✓ Mešani pevski zbor Cominum Komen
solista Lea Sirk in Jure Počkaj
- ✓ Big band NOVA
- ✓ Otroška animacija ob 16. uri
- ✓ Večerni program ob 19. uri: **The MAFF in DJ Janko**

**Gostinska ponudba tradicionalne lokalne hrane in prvomajskih žar-dobrot
Bogat srečelov in stojnice**

